gemeente tytsjerksteradiel

TUSSENEVALUATIE GRONDSTOFFENBELEIDSPLAN 2020-2025

Op nei in sirkelgong ekonomy

gemeente tytsjerksteradiel

Tussenevaluatie Grondstoffenbeleidsplan 2020-2025

Op nei in sirkelgong ekonomy

Ambtenaar: Sjoukje Minnema - Van der Weg
Afdeling: Beheer Binnen
17 juli 2023

Versie: Ambtelijk definitief – Behandeld in het college 18 juli

Samenvatting

Gemeente Tytsjerksteradiel is per 2020 met veel energie en enthousiasme van start gegaan met een vernieuwde afvalinzameling, bedoeld om een trendbreuk te veroorzaken en onze inwoners te bewegen om afval te voorkomen, beter te scheiden en zo weinig mogelijk afval nog te verbranden. Een en ander zoals vastgelegd in het Grondstoffenbeleidsplan 2020-2025.

Het is tijd om even stil te staan, achterom te kijken, om ons heen te kijken wat er in de afvalomgeving is veranderd en onze route aan te vullen om ons pad met ferme pas te vervolgen – "Op nei in sirkulêre ekonimy"!

De raad heeft op 19 september 2019 het Grondstoffenbeleidsplan voor de periode 2020 – 2025 vastgesteld. Met als doel om richting de landelijke– milieudoelstellingen VANG (van afval naar grondstof) voor 2025 te gaan. In 2019 was dit doel het terugbrengen van de hoeveelheid verbrand huishoudelijk restafval (fijn, grof, bouw en sloop) naar 30 kilo's per inwoner per jaar én 90% afvalscheiding.

Op landelijk niveau is een Transitieagenda Circulaire Economie 2018 uitgewerkt. Nederland is onderweg naar een circulaire economie. We stappen over van een lineaire naar een circulaire economie gericht op het hergebruik van grondstoffen. Dit is nodig omdat grondstoffen schaarser en duurder worden. We spreken steeds meer over grondstoffen in plaats van afval. De consument heeft een cruciale rol in het proces om de hoeveelheid huishoudelijk afval te verminderen en het mogelijk te maken grondstoffen uit ons afval te hergebruiken.

De raad heeft ingestemd met de Friese Energiestrategie. De doelstelling voor Tytsjerksteradiel is in 2040 energieneutraal te zijn. De startnotitie Duurzaamheidsagenda is 17 april 2019 in de raad behandeld en aangenomen. In 2021 is de duurzaamheidsagenda Tytsjerksteradiel vastgesteld. "Duorsum Tegearre dwaan". Het Grondstoffenbeleidsplan is ons beleidsdocument om invulling te geven aan de wettelijke taken met als grondslag de Wet Milieubeheer (artikel 10) op het gebied van afvalinzameling. Ook is het onderdeel van de uitwerking van de duurzaamheidsagenda.

Waar staan we nu, peiljaar 2022?

We kunnen na 3 jaar aangeven dat de meeste maatregelen uit het Grondstoffenbeleidsplan inmiddels zijn uitgevoerd. De voorbereiding op en de uitvoering van de invoering van de belangrijkste maatregel "Frequentie Gestuurd scheiden" vanaf 1 januari 2021 is vrij geruisloos verlopen, ondanks het invoeren van deze ingrijpende maatregel voor inwoners tijdens diverse lockdowns.

Milieu

De VANG-doelstellingen gaan over de totale hoeveelheid huishoudelijk restafval, fijn-, inclusief grof-, bouw en sloop afval, dat wordt verbrand en het scheidingspercentage dat met bron- of nascheiding wordt behaald. Van de totale jaarlijkse afvalproductie per inwoner, wordt in gemeente Tytsjerksteradiel in de huidige situatie (peiljaar 2022) in een jaar nog gemiddeld 102,8 kilo's restafval verbrand. In de komende jaren moeten we richting 30 kilo's verbrand restafval. Dit is een stuk minder dan in 2018 , toen we nog 136 kilo verbrandden.
Landelijk is een herijking gedaan op het uitvoeringsprogramma VANG huishoudelijk afval voor de periode 2021-2025. Het accent ligt nu meer op een hoge kwaliteit van de gescheiden afvalstromen. Vervuilde stromen zoals restafval in het vooraf gescheiden oud papier en karton of textiel betekent afkeur achteraf en alsnog verbranding van deze stromen. De VANG-doelstelling van 30 kilo in 2025 is geen harde lijn meer, echter om tot een circulaire economie te komen moeten we wel verdere stappen blijven maken.

Onterechte kilo's in de Sortibak

Er is ten opzichte van 2018 in totaal beter gescheiden en daardoor minder restafval aangeleverd, in totaal zijn er nu minder onterechte kilo's aanwezig in de sortibak. In de gemeente Tytsjerksteradiel zit per inwoner van de totale afvalproductie van 500 kilo, exclusief bouw- en sloopafval en grof huishoudelijk afval, nog 63 kilo onterecht in de sortibak. Circa 44% van het huishoudelijk afval in de sortibak kan dus beter gescheiden worden. Het gaat hierbij om het bioafval, oud papier, textiel, glas, elektrische apparaten en klein chemisch afval (KCA). De terechte fracties 56% zijn 79 kilo's per inwoner per jaar. Ten opzichte van het peiljaar GBP 2018 is dit verbetert (41% onterecht en 59% terecht; 71 onterecht en 100 kilo terecht).
Terechte kilo's in de Sortibak
De terechte fracties in de sortibak worden nagescheiden in de sorteer- en bewerkingsinstallatie van Omrin.
Een deel van deze kilo's is vanwege kwaliteit van de nagescheiden plastic, metalen en drankenkartons niet herbruikbaar en wordt alsnog verbrand in de Rest Energie Centrale (REC). Binnen de nascheidingsinstallatie zijn er nog verbeteringen mogelijk. Deze beïnvloedingsmogelijkheid ligt binnen de technische mogelijkheden van de Sorteer- en bewerkingsinstallatie, de kostenafweging en de korte- en lange termijnvisie van Omrin.

Milieustraat: grof huishoudelijk afval en bouw- en sloopafval rest

In het grof huishoudelijk afval en bouw- en sloop afval zijn nog grondstoffen aanwezig die door optimale scheiding op de milieustraat kunnen worden verminderd. Op de milieustraat zijn vanaf 2020 maatregelen doorgevoerd die ervoor hebben gezorgd dat deze kilo's al goed zijn verminderd: het invoeren van beperkt 0-tarief: alle gesorteerde en herbruikbare stromen gratis; uitbreiden van openingstijden en meer mogelijkheden brengen van klein chemisch afval).

Service

De algehele service van de afvalinzameling voor de verschillende te scheiden stromen is hoger geworden met de invoer van het Grondstoffenbeleidsplan. De service voor het aan- huis kunnen aanbieden van het huishoudelijk restafval (verpakkingsafval plastic, metalen en drankenkartons en overig restafval) is lager geworden. Er zijn alternatieven voor inwoners die incidenteel of structureel niet uitkomen met de ruimte in hun sortibak.
Volgens het inwonersonderzoek in 2017 was 75% van de inwoners tevreden met de huidige afvalinzameling. De huidige inwonertevredenheid over gemeentelijke diensten is op dit moment niet bekend. Het bepalen van de beoordeling van de afvalinzameling zou een onderdeel kunnen zijn van een gemeente breed inwonersonderzoek.

Kosten

De afvalstoffenheffing, vergeleken met andere Friese gemeenten was in 2019 laag te noemen. De afvalstoffenheffing is met de invoering van het Grondstoffenbeleidsplan verhoogd. Vergeleken met andere Friese gemeenten zitten we nog vrij laag. Met de maatregelen temperen we een verdere stijging van de afvalstoffenheffing. De hoge grondstofprijzen zorgen voor meer opbrengsten bij goede afvalscheiding.

De belangrijkste ontwikkelingen de afgelopen jaren in relatie tot de financiën zijn:

- een gunstigere volumeontwikkeling van deelstromen dan begroot en gunstig prijseffect van grondstoffen waardoor er een hogere opbrengst of lagere verwerkingskosten zijn;
- een efficiënte uitvoering van maatregelen Grondstoffenbeleidsplan;
- een gunstig dividend Afvalsturing Friesland;

Wanneer inwoners het huishoudelijk afval vooraf goed scheiden geldt voor veel deelstromen dat dit geld oplevert door de hoge marktprijzen. Oud papier en karton is hierop een uitzondering.

Efficiënte uitvoering van maatregelen Grondstoffenbeleidsplan
De afgelopen jaren is efficiënt omgegaan met de uit te voeren werkzaamheden en is de gehele invoering van het GBP zelf met een klein aantal medewerkers gerealiseerd. Dit heeft een besparing van de kosten opgeleverd, terwijl er in het plan ook financiële ruimte was ingebouwd voor projectondersteuning. De medewerkers die ook zorg hebben voor een ander beleidsveld bleven deze taak ernaast uitvoeren en tijdens de invoering van het GBP was geen vervanging voor. De invoering van het GBP is een zeer intensieve tijd geweest voor de betrokken medewerkers, inclusief de steeds aanwezige lockdowns en het vele verplicht thuiswerken. Dit heeft zijn weerslag gehad op deze medewerkers en andere beleidsterreinen waar zij zorg voor hebben. Vanaf 2022 worden er voor de andere beleidsterreinen (bodem en verlichting) meer kosten gemaakt voor inhuur van personeel of advies om deze verdere overbelasting te voorkomen en achterstallige werkzaamheden uit te voeren. Bovendien is het zo dat als dat goed werkt de kosten ook hier voor de baat uitgaan: de extra kosten op korte termijn worden op langere termijn weer terugverdiend door lagere restvolumes en betere kwaliteit deelstromen met waarde.

Gunstig dividend Afvalsturing Friesland

De afgelopen jaren zijn er dividenduitkeringen van Afvalsturing Friesland. Omrin maakt vooral door de hoge energieopbrengst hoge winsten. Ook zijn de marktprijzen hoog voor herwonnen grondstoffen uit de sorteer- en bewerkingsinstallatie (SBI, ofwel nascheidingsinstallatie), scheidingsinstallatie en kunststoffen sorteerinstallatie (KSI). Omrin rekent daarom over 2023 een eenmalige korting van € 10,- per aangeleverde ton te verwerken fijn huishoudelijk restafval aan de SBI bij Omrin in Aldehaske.

We zien dat de voorziening afvalstoffenheffing jaarlijks groeit. Eind 2022 is door de raad besloten om een deel van de opgebouwde voorziening terug te laten vloeien om de afvalstoffenheffing voor alle inwoners lager te laten uitkomen. In 2022 is € 149.000,- gebruikt uit de voorziening om een korting door te voeren in de afvalstoffenheffing van 2023. We stellen voor om vanaf 2024 structureel € 182.000,- terug te laten vloeien om de afvalstoffenheffing vanaf 2024 te verlagen en zal bij een nul afvalresultaat leiden tot een jaarlijks lagere voorziening. Door de korting over meerdere jaren uit te smeren voorkomen we grote schommelingen in afvalstoffenheffing. De uitwerking en besluitvorming hiervan vindt plaats in de begroting 2024 en verder.

Sleutels voor het bereiken van dit tussenresultaat

1. Inwoners een handelingsperspectief bieden en optimaal en helder communiceren.

Het vrij geruisloze overgaan naar een nieuwe afvalinzameling is bereikt doordat we ruim een jaar voorafgaande aan de ingrijpende maatregel "Frequentie gestuurd Scheiden" een bewustwordingscampagne hebben opgezet. Deze campagne is inhoudelijk door beleidsmedewerkers Afval in samenwerking met afdeling communicatie uitgewerkt en gedeeld. Daarnaast is de campagne van "Samen Halen We Alles Eruit" gedeeld. De boodschappen van beide campagnes versterken elkaar.

2. Het lijkt een gouden greep om de drempel om afval te scheiden te verlagen door de service te verhogen.

Inwoners kunnen vanaf 2020 hun gesorteerde afvalstromen gratis, en door de ruimere openingstijden op meer momenten brengen op de milieustraat en het composteerterrein en naar meer ondergrondse containers voor glas en textiel.

3. Het vlot persoonlijk beantwoorden van vragen en klachten van inwoners en uitgebreide informatie en FAQ op de website hebben positief hebben bijgedragen.

Inwoners zijn op deze manier volledig geïnformeerd over het nieuwe afvalbeleid en er is een handelingsperspectief geboden.

Met een klein team van eigen buiten- en binnendienstmedewerkers hebben we het plan vormgegeven én uitgevoerd. Elke medewerker met raakvlakken tot de afvalinzameling is een afvalcoach en draagt dit ook zo uit. Dat we de afvalinzameling in eigen dienst uitvoeren is hierin een belangrijke factor. Samen één doel willen behalen met korte lijnen, grote betrokkenheid en hoog verantwoordelijkheidsgevoel zijn hierbij de kernwoorden. Er is binnen- en buiten veel kennis en kunde opgedaan. Dit is een goede basis om nog meer successen te behalen, om zo verder tot een circulaire economie te komen.

Landelijke en regionale ontwikkelingen

Na de invoering van het GBP zijn volgende ontwikkelingen voor:

- Nieuwe uitvoeringsprogramma VANG HHA 2021-2025
- Schaarste aan grondstoffen en trend marktprijzen
- Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV's)
- Statiegeld op flesjes en blikjes (2023) en gevolgen voor de hoeveelheden restafval

Veel Friese gemeenten zijn op hun eigen manier aan de slag om de VANG-doelstellingen te halen.

Welke stappen zetten we 2023, 2024 en 2025?

Ondanks dat we de meeste maatregelen al hebben uitgevoerd, zitten we niet stil. We zijn namelijk nog niet waar we willen komen te staan, het behalen van de VANG-doelstellingen. Het optimum waarbij zo veel mogelijk afval wordt voorkomen, zo veel mogelijk wordt gescheiden en hergebruikt en daarmee zo weinig mogelijk afval nog wordt verbrand.
De komende periode willen we daarom op een nieuwe, en volgens ons doeltreffende manier, aan de slag om de bewustwording bij inwoners verder te vergroten ten aanzien van afvalscheiding, kwaliteit van afvalstromen en afvalpreventie. Dit willen bereiken door dichter bij de inwoner te komen en fysiek te ontmoeten.
De meeste maatregelen zijn kostenneutraal. In de kadernota 2024 zijn voorstellen opgenomen om maatregel 20, "stimuleren bewustwording afvalscheiding en aanbieden container" structureel vorm te geven:
"Bij het aanbieden van de minicontainers zien we dat er nog beter gescheiden kan worden. Dit zijn inwoners die denken dat ze hun afval heel goed scheiden, maar waarbij wij zien dat het beter kan en moet. Met de informatie die we hebben vanuit de inzameling willen we inwoners persoonlijk benaderen om zo betere afvalscheiding te realiseren. Een integrale aanpak, ook in samenwerking met andere afdelingen zoals sociaal domein. Een persoonlijke benadering zorgt voor een kleinere afstand tussen inwoner en gemeente en een effectiever resultaat. Deze nieuwe werkzaamheden bestaan uit o.a. het versturen van brieven, het voeren van telefoongesprekken met deze inwoners en op verzoek van inwoners bij hen langsgaan.
Wij stellen voor om de activiteiten gericht op het halen van de VANG doelstellingen verder te intensiveren zoals hiervoor beschreven. Dat is een nieuwe taak en brengt met zich mee dat er structureel additioneel een bedrag van 21.800, - euro nodig is voor het uitvoeren ervan. "

Er is geen aanleiding om de huidige wijze, waarbij we het Plastic, metalen en drankenkartons (PMD) laten nascheiden in de sorteer- en bewerkingsinstallatie in Aldehaske, te veranderen. Dit geldt ook voor de wijze van afvalinzameling, Frequentie gestuurd scheiden
Maatregel 5 "toekomstig bestendige milieustraat en composteerterrein" wordt apart vanuit het coalitie- en raadsuitvoeringsprogramma opgepakt en aan de raad aangeboden. Een milieustraat inclusief ambachtcentrum kan nog substantiële kilo's direct hergebruik opleveren en daarmee een verdere vermindering van de VANG kilo's. n het serviceniveau.

Evaluatie 2025

In 2025 volgt een totale evaluatie van het Grondstoffenbeleidsplan, waarbij alle facetten opnieuw tegen het licht worden gehouden, inclusief nieuwe maatregelen. Onderdeel hiervan is het betrekken van inwoners, de klankbordgroep nieuw leven in te blazen en meenemen in het initiatief "Energieke meitinkers".

Maatregel 5: "toekomst bestendige milieustraat en composteerterrein", wordt apart vanuit het coalitie en raadsuitvoeringsprogramma opgepakt en aan de raad aangeboden. Een milieustraat inclusief ambacht centrum kan nog substantiële kilo's direct hergebruik opleveren en daarmee een verdere vermindering van de VANG kilo's.

Inhoud

Samenvatting **3**

Inhoud **9**

1. Inleiding 11

1.1 Kader 11

1.1.1 Medewerkers 12

1.2 Leeswijzer 12

2. Resumé: Wat willen we bereiken? 13

2.1 Resumé: Wat willen we in 2025 met het Grondstoffenbeleidsplan bereiken en hoe komen we daar? 13

2.1.1 Milieu 13

2.1.2 Service 14

2.1.3 Planning Grondstoffenbeleidsplan 2020-2025 14

2.1.4 Kosten 15

Ambities en doelen 16

3. Wat hebben we al gedaan? 16

3.1 Invoer grondstoffenbeleidsplan 16

3.2 Stand van zaken maatregelen 16

3.2.1 Hoe is de invoering van het grondstoffenbeleidsplan verlopen? 18

3.3 Sleutel : Inwoners een handelingsperspectief bieden, optimaal en helder communiceren 18

4. Wat zijn de tussenresultaten na 3 jaar? 19

4.1 Milieu 19

4.1.1 Resumé peiljaar 2018 19

4.1.2 Jaarcijfers 2022 20

4.1.3 Ingezamelde hoeveelheid afvalstromen per inwoner, ten opzichte van 2018 21

4.1.4 Sorteeranalyse 2022 huishoudelijk afval in de sortibak 23

4.2 Service 24

4.2.1 Resumé peiljaar 2018 24

4.2.2 Tussenstand 2022 24

4.2.3 Gebruik biobak 25

4.2.4 Bezoekers milieustraat en composteerterrein 25

4.2.5 Gebrachte zakken huishoudelijk afval op de milieustraat 25

4.2.6 Dumpingen/ bijplaatsingen en zwerfafval 26

4.2.7 Vragen, opmerkingen, meldingen en klachten van inwoners 26

4.3 Kosten 26

4.3.1 Verloop afvalstoffenheffing 2019 - 2022 en voorgenomen verloop 2023 - 2024 26
4.3.1.1 Gunstigere volumeontwikkeling van deelstromen dan begroot en gunstig prijseffect van grondstoffen 27
4.3.1.2 Efficiënte uitvoering van maatregelen Grondstoffenbeleidsplan 27
4.3.1.3 Gunstig dividend Afvalsturing Friesland 27

5. Ontwikkelingen Landelijk - Regionaal 29
5.1 Welke ontwikkelingen zijn van invloed op onze afvalinzameling? 29
5.1.1 Landelijke ontwikkelingen 29
5.1.1.1 Nieuwe uitvoeringsprogramma VANG HHA 2021-2025 29
5.1.1.2 Schaarste aan grondstoffen en trend marktprijzen 30
5.1.1.3 Uitgebreide producente Verantwoordelijkheid (UPV's) 31
5.1.1.4 Statiegeld op kleine PET-flesjes en op blikjes 31
5.1.2 Regionale ontwikkelingen 32

6. Welke stappen zetten we in 2023, 2024 en 2025? 33
6.1 Halen we de voorgestelde planning uit het Grondstoffenbeleidsplan? 33
6.1.1 Gaan we de VANG-kilo's halen? 33
6.1.2 Blijven we ons fijn huishoudelijk afval nascheiden? 33
6.1.3 Is een volgende vorm van afvalinzameling wenselijk, zoals Diftar + (betalen per kilo restafval)? 34
6.2 Vooruitblik t/m 2025 en de (nog) te nemen stappen 34
6.2.1 Ideeën voor nieuwe maatregelen komende periode. 34
6.2.2 Uitwerking coalitie- en raadsuitvoeringsprogramma 36
6.2.3 Evaluatie 2025 36

Bijlage 1 37

1. Inleiding

Voor u ligt de tussenevaluatie van het Grondstoffenbeleidsplan (GBP) het plan om met een eerste stap te komen tot circulaire economie op het gebied van huishoudelijk afval. Dit hoofdstuk omschrijft het kader van het GBP.

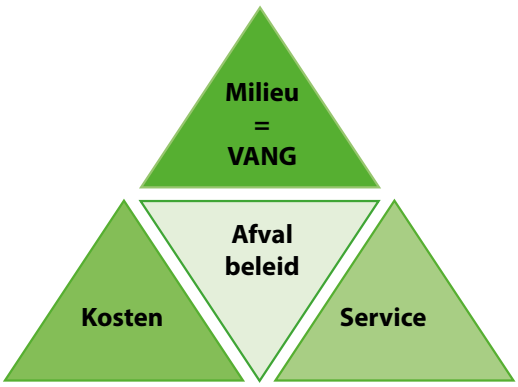
1.1 Kader

Op wereldschaal is, na het vaststellen van het Grondstoffenbeleidsplan, veel gebeurd en veranderd wat van invloed is op de wereldeconomie, productie en levering van producten en aanwezigheid van grondstoffen. Op dit moment hebben we te maken met schaarste aan grondstoffen en hogere grondstof- en energieprijzen. Daarnaast is een CO2- heffing voor industrie in het leven geroepen en een steeds hogere belasting op grondstoffen die verbrand worden (afvalverbrandingsbelasting). Vanaf 2021 zijn er ook nieuwe regels voor wegwerpplastics en afvalpreventie zoals het verbod op de verkoop van wegwerpplastics en de invoering van statiegeld op kleine flesjes en blikjes. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de afvalinzameling en -verwerking van huishoudelijk afval van inwoners in onze gemeente. Daarnaast heeft de consument een cruciale rol in het proces om de hoeveelheid huishoudelijk afval te verminderen en grondstoffen uit ons afval te hergebruiken.

Het loont om afval te voorkomen en afval te scheiden, voor zowel het milieu als voor de portemonnee, en daarmee het temperen van het stijgen van de afvalstoffenheffing.

Het Grondstoffenbeleidsplan is in 2019 (kenmerk S2019-21685) vastgesteld om invulling te geven aan de opgave om richting de Van Afval Naar Grondstof (VANG)-doelstellingen te gaan. Na 3 jaar is het tijd om de tussenbalans op te maken van het uitgevoerde beleid. De raad is in 2020 en 2021 op diverse momenten via de LIST geïnformeerd over de invoering van het nieuwe afvalbeleid met (LIST-stukken S2020-09077, S2021-10762, S2021-12477 en S2021-29962).

Het grondstoffenbeleidsplan vertaalt onze visie “Op nei in sirkelgong ekonomy” in strategische doelstellingen en maatregelen om samen met de inwoners van Tytsjerksteradiel te zorgen voor vermindering en hergebruik van huishoudelijk afval. Het uitgangspunt hierbij is de VANG-doelstelling te behalen, met het meest gunstige plan voor service aan en kosten voor onze inwoners. Om dit te behalen hebben we in onze gemeente een aantal stappen te zetten. Onterechte kilo’s aan grondstoffen moeten uit de Sortibak (grijze container) en juist gescheiden worden voor een optimaal resultaat.

Figuur 1 De Afvaldriehoek

In deze tussenevaluatie hanteren we de aspecten van de Afvaldriehoek (milieu, service en kosten).

We hebben aandacht voor de volgende vragen:

- Resumé: Wat willen we in 2025 met het Grondstoffenbeleidsplan bereiken?
- Wat hebben we al gedaan?
- Hoe is de invoering van het Grondstoffenbeleidsplan verlopen?
- Wat zijn na 3 jaar de tussentijdse resultaten?
- Welke landelijk/ regionaal ontwikkelingen zijn van invloed op onze afvalinzameling?
- Welke stappen zetten we nog in 2023, 2024 en 2025
    - Halen we de voorgestelde planning uit het grondstoffenbeleidsplan?
        - Gaan we de VANG-kilo's halen?
        - Blijven we ons fijn huishoudelijk afval nascheiden?
        - Is een volgende vorm van afvalinzameling wenselijk, zoals Diftar + (betalen per kilo restafval)?
    - Ideeën voor nieuwe maatregelen komende periode

1.1.1 Medewerkers

Aandachtspunten vanuit de medewerkers zijn meegenomen in de tussenevaluatie grondstoffenbeleidsplan.

1.2 Leeswijzer

In de tussenevaluatie grondstoffenbeleidsplan komt het volgende aan bod:
In hoofdstuk 2 gaan we in op de vraag: Wat willen we bereiken? Met andere woorden Wat zijn de algemene doelen van het Grondstoffenbeleidsplan 2020 -2025 en hoe willen we die bereiken? Hoofdstuk 3 geeft antwoord op de vraag: Wat hebben we al gedaan? Binnen het plan, waarbij een trendbreuk in de afvalinzameling plaatsvindt, zijn maatregelen opgenomen om de afvalscheiding zo optimaal en klantgericht mogelijk te maken. We geven aan hoe de invoer van het Grondstoffenplan is verlopen en hoever we zijn met de maatregelen. Hoofdstuk 4 beschrijft de tussenresultaten na 3 jaar. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de landelijke en regionale ontwikkelingen uit. Ten slotte beschrijft hoofdstuk 6 welke stappen we zetten in 2023, 2024 en 2025.

2. Resumé: Wat willen we bereiken?

In dit hoofdstuk herhalen we kort de algemene doelen van het Grondstoffenbeleidsplan 2020-2025 en hoe we dit willen bereiken.

2.1 Resumé: Wat willen we in 2025 met het Grondstoffenbeleidsplan bereiken en hoe komen we daar?

2.1.1 Milieu

De raad wil zich inzetten om de landelijke– milieudoelstellingen Van Afval Naar Grondstof (VANG) voor 2025 te behalen. Het Grondstoffenbeleidsplan is in 2019 (kenmerk S2019-21685) vastgesteld om invulling te geven aan de opgave om richting de Van Afval Naar Grondstof (VANG)-doelstellingen* te gaan- in 2025 nog 30 kilo afval te verbranden en 90% van ons afval te scheiden.

We willen scheidingsdoelstellingen halen en steeds meer stappen zetten naar een circulaire economie. We streven naar een zo hoog mogelijk scheidingsrendement en service voor de beste prijs. Het verlagen van de hoeveelheid restafval kunnen we bereiken door een trendbreuk te realiseren in de afvalinzameling, waarbij we rekening houden met de afvaldriehoek gebaseerd op milieu, service en kosten. We willen de VANG-doelstellingen behalen met het meest gunstige plan voor service en kosten voor onze inwoners. Om dit te behalen hebben we in onze gemeente nog een aantal stappen te zetten:

Î Onterechte kilo's aan grondstoffen moeten uit de Sortibak (grijze container) en juist gescheiden worden voor een optimaal resultaat. Het gaat hierbij om het bioafval, oud papier, textiel, glas, elektrische apparaten, klein chemisch afval (KCA) en milieustraatstromen.
Î De VANG kilo's restant grof huishoudelijk afval moeten omlaag.
Î De VANG kilo's restant bouw- en sloopafval moeten omlaag.

Accentwijzigingen in de landelijke doelstellingen worden beschreven in hoofdstuk 5.

**Dit is het afval wat overblijft na nascheiding van het afval uit de sortibak en op de milieustraat (100% van de groot huishoudelijke container en 50% van het ongesorteerd bouwafval).*

2.1.2 Service

De mate van service die wij bieden aan inwoners bepaalt of we de afvalscheidingsdoelstellingen halen.
Hoe makkelijker we het scheiden van grondstoffen maken en burgers een handelingsperspectief geven, hoe eerder zij gemotiveerd zijn om ze apart te houden. Los van de scheidingsdoelstellingen willen we dat bewoners tevreden zijn met onze service.

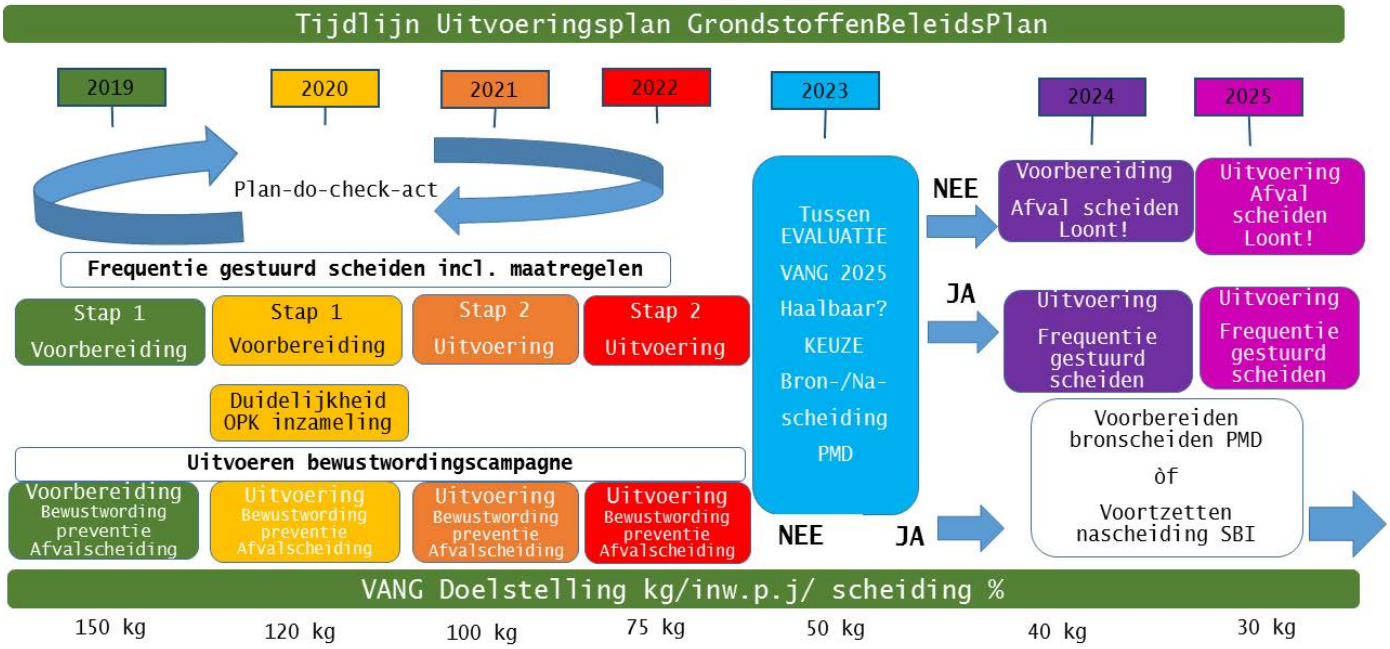
We hebben de volgende twee service-doelen met het Grondstoffenbeleidsplan:

1. Elk huishouden kan waardevolle grondstoffen zoals bioafval, oud papier en karton, textiel, glas, elektrische apparaten en klein chemisch afval (KCA) en milieustraatstromen gemakkelijk gescheiden aanbieden.
2. Bewoners zijn tevreden over de service van de gemeente Tytsjerksteradiel. We streven jaarlijks naar een 8,0 als gemiddeld rapportcijfer. Het inwonersonderzoek 2017 vormt hiervoor de 0-situatie. 75% van de inwoners zijn tevreden met de afvalinzameling in de huidige situatie.

Dit tegen een algehele hogere service en het streven de kostenstijgingen beperkt te houden.
In het grondstoffenbeleidsplan heeft de raad aangegeven hoe het om wil gaan met het inzamelen, ophalen en verwerken van het huishoudelijke afval.

2.1.3 Planning Grondstoffenbeleidsplan 2020-2025

Onderstaand (figuur 2) is de uitvoeringsplanning van het Grondstoffenbeleidsplan opgenomen.
In hoofdstuk 6 gaan we in op de haalbaarheid van de planning, motiveren we de keuze voor nascheiding PMD en beschrijven we of een nieuwe wijze van afvalinzameling nodig is.

Figuur 2 Planning Grondstoffenbeleidsplan 2019 tm 2025 –Frequentie Gestuurd Scheiden

2.1.4 Kosten

Ambities en doelen

Grondstoffen leveren meer op wanneer ze worden hergebruikt, o.a. besparing van grondstoffen, stikstof en CO2 reductie, dan wanneer ze worden verbrand. Daarnaast kost het verbranden van restafval geld. We streven naar een zo hoog mogelijk scheidingsrendement en service voor de beste prijs.
Tijdens deze periode hebben we de volgende ambities:

1. Een duurzame bedrijfsvoering ten aanzien van de afvalinzameling op basis van continue afweging van milieu, service en kosten.
2. Effecten van de maatregelen op de hoogte van de afvalstoffenheffing moeten voor de meeste gezinssituaties meevallen, mits zij hun afval goed scheiden.

We zetten onze aanpak voor strategische kostenbeheersing voort. We combineren gedetailleerd inzicht in onze kosten en opbrengsten met een continue focus op efficiëntieverbetering. De doelstellingen op het gebied van milieu en service zijn hierin leidend. Kostenstijging ten gevolge van inflatie kunnen we niet voorkomen, maar door goede marktkennis kunnen we wel continu blijven zoeken naar de gewenste duurzame oplossingen en verwerkingsmethoden die vanuit kostenoogpunt het meest gunstig zijn.

We bereiken onze ambities en doelen door in te zetten op de volgende zaken:

- Zorgen dat de inkomsten uit de afvalstoffenheffing (bij vast of eventueel variabel tarief) de totale afvalkosten blijven dekken (100% dekking).
- Doorrekenen van de inflatie in de afvalstoffenheffing om deze kostenstijging te kunnen dekken.
- Blijven monitoren van de kosten en opbrengsten per afvalstroom om goed zicht te houden op de kosten per inzameleenheid.

3. Wat hebben we al gedaan?

In dit hoofdstuk herhalen we de vastgestelde maatregelen van het grondstoffenbeleidsplan. Daarnaast geven we aan hoe de invoer van de maatregelen uit het Grondstoffenbeleidsplan zijn verlopen. En geven we aan hoever we zijn met de maatregelen.

3.1 Invoer grondstoffenbeleidsplan

Er is afgelopen 3 jaar trapsgewijs een nieuwe manier van afvalinzameling ingevoerd, aan de hand van twee stappen:

> Stap 1

De eerste stap die in 2020 is uitgevoerd om optimale afvalscheiding mogelijk te maken is ervoor zorgen dat de basis infrastructuur en diensten op orde zijn zodat optimale afvalscheiding mogelijk is. Maatregelen zijn o.a. het verruimen van de openingstijden van milieustraat en composteerterrein, kca wekelijks brengen, 0-tarief voor gesorteerd afval op de milieustraat, en het uitbreiden van de ondergrondse containers voor textiel en glas om de brengvoorzieningen gemeente dekkend te maken. Daarnaast is ingezet om de kennis van en bewustwording over afvalscheiding van onze inwoners te vergroten. Verstrekken van informatie en communicatie met onze inwoners in de vorm van een bewustwordingscampagne draagt bij aan een optimale afvalscheiding.

> Stap 2

Vervolgens zijn we 2021 overgegaan op een andere manier van inzamelen: Frequentie Gestuurd scheiden geeft inwoners een extra prikkel om restafval nog beter te scheiden, in combinatie met verdere maatregelen. ‘Frequentie Gestuurd scheiden’ gaat uit van het stimuleren van betere scheiding door aanpassing in de frequentie van de inzameling met een volume prikkel. We halen het restafval 1 keer in de 3 weken op en de container met bioafval wordt in de periode van vanaf 1 maart tot 1 november wekelijks geleegd.

3.2 Stand van zaken maatregelen

De meeste maatregelen van het grondstoffenbeleidsplan zijn inmiddels uitgevoerd. Een aantal zijn nog in uitvoering. Andere maatregelen kunnen we gemotiveerd niet realiseren, zoals aangegeven in tabel 1.

	Nr	Maatregelen		Gerealiseerd
	0	Frequentie gestuurd scheiden	✓	1-1-2021
Brengvoorzieningen Milieustraat & Composteerterrein	1	Openingstijden verruimen naar 1800 uren per jaar open	✓	1-1-2020
	2	Uitbreiden Klein chemisch afval brengmogelijkheid 1 x per week	✓	1-1-2020
	3	Beperkt 0-tarief: alle gescheiden en herbruikbare stromen gratis. Niet gescheiden en niet herbruikbare stromen een tarief hanteren die mensen beweegt tot het gescheiden aanbieden. De tarifering vindt plaats op basis van auto, aanhanger enkel- en tandemasser. Inbreng met grote (landbouw) voertuigen als trekkers en vrachtauto's zijn niet meer toegestaan op de milieustraat. Periodiek postcode-controle om afvaltoerisme te voorkomen.	✓ ✓	1-1-2020
	4	Grensoverschrijdend gebruik milieustraat met buurgemeenten onderzoeken		geen overeenstemming met regiogemeenten
	5	Onderzoeken toekomstbestendigheid Milieustraat en Composteerterrein	✓	onderdeel van het raadsprogramma / coalitieakkoord
Openbare brengvoorzieningen	6	Brengvoorzieningen textiel en glas per wijk/dorp uitbreiden	✓	2021, uitloop begin 2022
	7	(Afgesloten) biobak bij ondergrondse restafvalcontainers plaatsen	✓	najaar 2022
Reguliere Aan- huis inzameling	8	Nieuwe overeenkomst verwerking Oud papier en karton (OPK). Nieuw vastgesteld OPK-beleid 2021-2025. Verenigingen voeren, de OPK-inzameling minimaal 11 keer per jaar uit (m.u.v. de zomervakantie). Dit tegen vastgestelde (garantie)vergoedingen. In de grijze gebieden van de gemeente neemt de gemeente de oud papier inzamelingstaak op zich met minicontainers. Wanneer blijkt dat een vereniging niet meer kan voldoen aan de inzamelingsafspraken, neemt de gemeente de inzameling over met minicontainers en gaat de oud papier inzameling naar een ophaalfrequentie van 1x in de 4 weken.	✓	2021 De gemeente verzorgt de OPK-inzameling per 1-1-2021 in de dorpen Noardburgum en Suwâld
Extra Aan-huis inzameling	9	Klein chemisch afval: afschaffen aan-huis inzameling 2x per jaar	✓	1-1-2020
	10	Grof huishoudelijk afval: afschaffen aan-huis inzameling.	✓	1-1-2020
	11	Grof huishoudelijk afval en Bouw- en Sloopafval: Nasorteren op milieustraat	✓	extern geregeld, te weinig ruimte op de milieustraat
	12	Snoeiafval haalservice (meer) kostendekkend maken	✓	1-1-2020
Nulsituatie	13	Nulsituatie afvalinzameling vastleggen	✓	2019
Communicatie Kennis en gedrag	14	Eigen campagne afvalscheiding opzetten en uitzenden	✓	2020
	15	Naar een digitale afvalkalender	✓	1-1-2021
Coaching	16	Afvalcoach als onderdeel van de functies binnen de afvalinzameling (intern)	✓	1-1-2020
Toezicht en Handhaving	17	Inzet Buitengwoon opsporingsambtenaar (BOA)	✓	1-1-2020
	18	Tarief verhogen extra Sortibak naar 150,- euro per jaar	✓	1-1-2020
	19	Inwoners mogelijkheid geven zak fijn huishoudelijk afval (wat in de sortibak hoort) apart weg te brengen naar de milieustraat	✓	1-1-2020

3.2.1 Hoe is de invoering van het grondstoffenbeleidsplan verlopen?

Frequentie gestuurd scheiden in combinatie met de andere maatregelen:
De voorbereiding op en de uitvoering van de invoering van de belangrijkste maatregel "Frequentie Gestuurd scheiden" is vanaf 1 januari 2021, ondanks het invoeren van deze ingrijpende maatregel voor inwoners, vrij geruisloos gegaan. Dit ondanks de diverse lockdowns.

3.3 Sleutel : Inwoners een handelingsperspectief bieden, optimaal en helder communiceren

Bij bijna alle huishoudens gaat het goed en heeft men een goede weg gevonden zodat hun afval in de sortibak past: door goed hun afval te scheiden, door lucht uit de verpakkingen te halen en/of het afval los in de sortibak te doen. Voor een aantal inwoners betekent dit echter wel een aanpassing in hoe men om moet gaan met hun afval. Een beperkt aantal inwoners geeft aan nog steeds niet uit te komen met de ruimte in de sortibak. De redenen en situatie bij deze mensen is verschillend en dit vraagt elke keer een andere benadering. Door goed te luisteren naar waar men tegen aan loopt en hoe de samenstelling van het huishouden is of hoe men woonachtig is wordt op maat advies gegeven.

Handelingsperspectief bieden:
Inwoners die na het toepassen van alle tips niet goed uitkomen kunnen gratis hun zakken met huishoudelijk afval brengen naar de ruim geopende milieustraat in Burgum. Inwoners kunnen dan in dezelfde rit hun gesorteerde spullen én zakken met huishoudelijk afval meenemen naar de milieustraat. Voor inwoners die structureel niet uitkomen is er de mogelijkheid om eventueel een extra sortibak aan te vragen (een huishouden vanaf 6 personen of 5 personen met 1 kind in de luiers tegen een gereduceerd tarief).
De vrij geruisloze overgang is, naar ons idee, te danken aan de volgende aspecten':

- We hebben ruim een jaar voorafgaande aan de ingrijpende maatregel Frequentie gestuurd Scheiden de tijd genomen voor het gedegen opzetten en via alle gemeentelijke mediakanalen uitrollen van een bewustwordingscampagne. Deze campagne is inhoudelijk door de beleidsmedewerkers Afval in samenwerking met afdeling communicatie uitgewerkt en gedeeld. Tegelijkertijd hebben we de campagne van "Samen Halen We Alles Eruit" gedeeld. De boodschappen van beide campagnes versterkten elkaar.

- Daarnaast heeft het gewerkt om de drempel te verlagen om afval te scheiden en tegelijk de service te verhogen. Inwoners kunnen hun gesorteerde afvalstromen gratis en op meer momenten brengen op de milieustraat en het composteerterrein en naar meer ondergrondse containers voor glas en textiel.

- Ten slotte heeft het vlot persoonlijk beantwoorden van vragen en klachten van inwoners en hun volledig te informeren over het nieuwe afvalbeleid en uitgebreide informatie en FAQ op de website bijgedragen.

Op eigen kracht, met een klein team van buiten- en binnendienstmedewerkers, hebben we het beleidsplan vormgegeven én uitgevoerd. Elke medewerker met raakvlakken tot de afvalinzameling is een afvalcoach en draagt dit ook zo uit. Korte lijnen, grote betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel vanuit alle medewerkers en samen één doel willen behalen zijn hierbij de kernwoorden.

4. Wat zijn de tussenresultaten na 3 jaar?

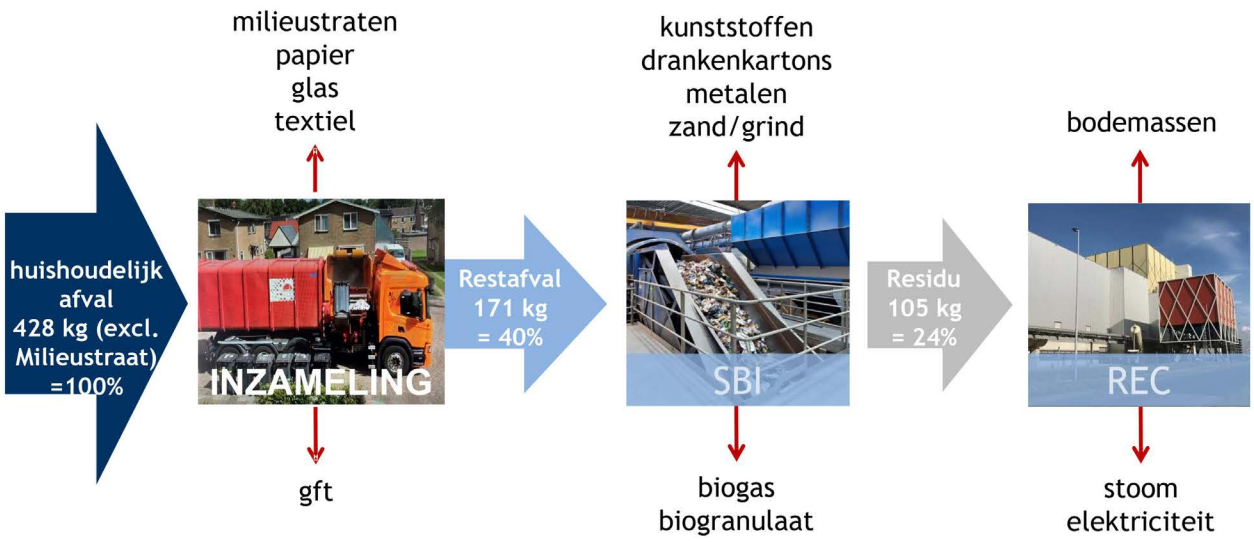
In dit hoofdstuk geven we aan de hand van de afvaldriehoek aan wat de tussentijdse resultaten zijn. We gaan in op detailcijfers van het aangeboden afval in relatie tot de VANG-kilo's en vragen, klachten, meldingen en opmerkingen van inwoners. Maar ook cijfers van aangevraagde extra sortibakken, de milieustraat, het huidige beeld van de openbare ruimte in relatie met dumpingen en zwerfafval.

4.1 milieu

4.1.1 Resumé peiljaar 2018

Bij de vaststelling van het grondstoffenbeleidsplan gingen we uit van cijfers van 2018. Op dat moment verbrandden we na afvalscheiding per inwoner nog 136 kilo huishoudelijk afval, de VANG-kilo's* en hadden we een afvalscheidingspercentage van 75 %.

**Dit is het afval wat overblijft na nascheiding van het afval uit de sortibak en op de milieustraat 100% van de groot huishoudelijke container en 50% van het ongesorteerd bouwafval.*

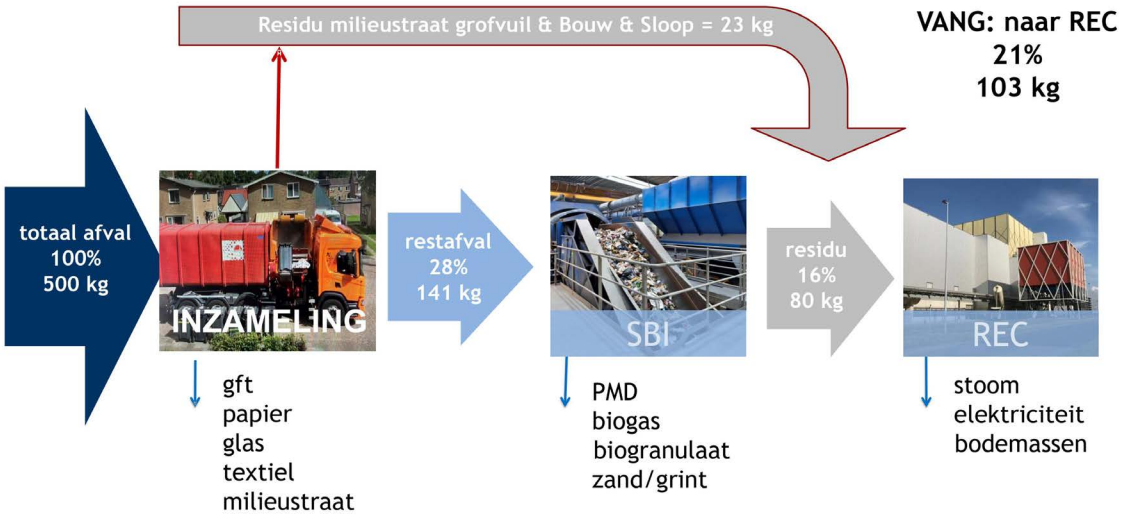
Figuur 3 Proces van afval per inwoner totaal, bronscheiding, nascheiding en uiteindelijk verbrand afval 2018

In 2018 produceerden onze inwoners gemiddeld 428 kilo huishoudelijk afval, zie figuur 3. Dit is exclusief 31 kilo bouw- en sloopafval en grof huishoudelijk afval. In 2018 is door onze inwoners 257 kilo (60 gewichts%) brongescheiden. Het gaat daarbij om bioafval, oud papier en karton, textiel, glas, elektrische apparaten, klein chemisch afval en milieustraatstromen. Het andere deel van het afval kan men in onze gemeente via

de Sortibak aanbieden. Dit was 171 kilo per inwoner in de Sortibak. Het gaat hierbij om plastic, metalen en drankenkartons, luiers en ondefinieerbaar restafval. Het afval in de Sortibak wordt nagescheiden in de Sorteer- en bewerkingsinstallatie van Omrin. In 2018 werd 66 kilo per persoon van het afval nagescheiden. Uiteindelijk werd er nog 136 kilo verbrand, inclusief de 31 kilo bouw- en sloopafval en grof huishoudelijk afval.

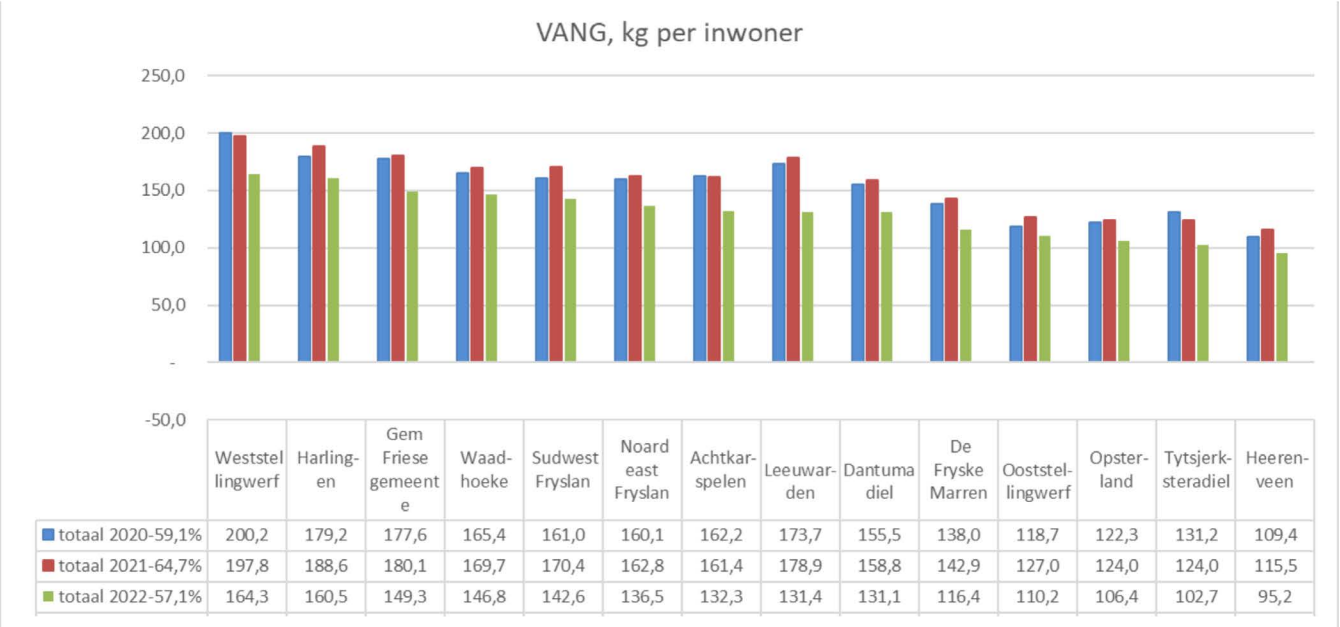
4.1.2 Jaarcijfers 2022

Over 2022 verbrandden we na afvalscheiding per inwoner 103 kilo huishoudelijk afval, de VANG-kilo's* en hadden we een afvalscheidingspercentage van 80 % (figuur 4).

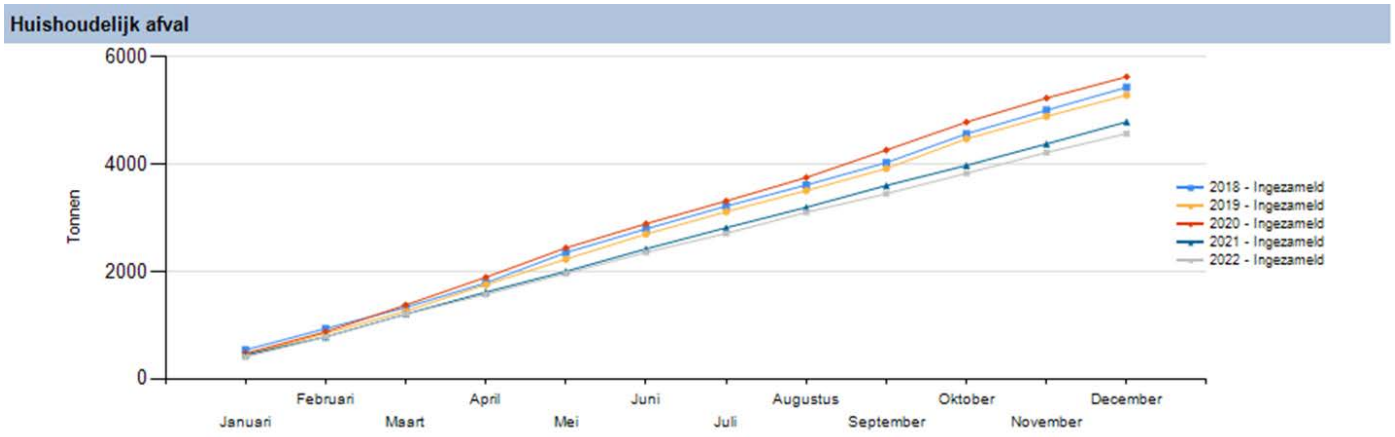
Figuur 4 Proces van afval per inwoner totaal, bronscheiding, nascheiding en uiteindelijk verbrand afval 2022

De resultaten 3 jaar na vaststelling van het GBP laten een positief beeld zien. Uit figuur 5 blijkt dat we op de tweede plek staan van de Fryske gemeenten die het minste huishoudelijk afval verbranden. Op de eerste plek staat gemeente Heerenveen, met 8 acht kilo afval minder per inwoner verbrand afval dan Tytsjerksteradiel. Ondanks de lockdowns en meer ingezameld huishoudelijk restafval, waardoor bij andere gemeenten meer afval verbrand werd, is in Tytsjerksteradiel over 2020 geen stijging gezien in het aantal kilo verbrand afval.
Vanaf 2021 is veel minder huishoudelijk restafval (via de sortibak, inclusief de ingezamelde zakjes restafval op de milieustraat) ingezameld. Ten opzichte van 2018 zamelen we nu 864 ton minder huishoudelijk afval in. Andere deelstromen/ grondstoffen zamelen we nu meer gescheiden in. Ook is er een trend zichtbaar dat een aantal stromen minder vrijkomt bij huishoudens en daarom minder worden ingezameld.

	Weststellingwerf	Harlingen	Gem Friese gemeente	Waadhoeke	Sudwest Fryslan	Noardeast Fryslan	Achtkarspelen	Leeuwarden	Dantumadiel	De Fryske Marren	Ooststellingwerf	Opsterland	Tytsjerksteradiel	Heerenveen
totaal 2020-59,1%	200,2	179,2	177,6	165,4	161,0	160,1	162,2	173,7	155,5	138,0	118,7	122,3	131,2	109,4
totaal 2021-64,7%	197,8	188,6	180,1	169,7	170,4	162,8	161,4	178,9	158,8	142,9	127,0	124,0	124,0	115,5
totaal 2022-57,1%	164,3	160,5	149,3	146,8	142,6	136,5	132,3	131,4	131,1	116,4	110,2	106,4	102,7	95,2

Figuur 5 VANG-kilo's t/m 2022

Jaar		Januari *1.000 kg	Februari *1.000 kg	Maart *1.000 kg	April *1.000 kg	Mei *1.000 kg	Juni *1.000 kg	Juli *1.000 kg	Augustus *1.000 kg	September *1.000 kg	Oktober *1.000 kg	November *1.000 kg	December *1.000 kg
2018	Ingezameld	536	933	1329	1785	2349	2789	3213	3606	4024	4560	4999	5427
2019	Ingezameld	439	844	1261	1751	2226	2692	3109	3503	3913	4467	4884	5279
2020	Ingezameld	472	874	1372	1889	2436	2886	3309	3746	4257	4776	5226	5621
2021	Ingezameld	444	780	1204	1612	1997	2419	2811	3190	3597	3972	4371	4782
2022	Ingezameld	405	780	1201	1570	1958	2354	2705	3099	3445	3824	4211	4563

Figuur 6 Hoeveelheid ingezameld huishoudelijk restafval 2018-2022

4.1.3 Ingezamelde hoeveelheid afvalstromen per inwoner, ten opzichte van 2018

Gemeente Tytsjerksteradiel

	tonnage 2018-2022		effect per jaar kg/ inwoner
Huishoudelijk afval	-863,7	-15,92%	-26,76
Bioafval	714,26	13,34%	22,13
Papier/ karton	-299,54	-17,54%	-9,28
Glas	33	5,37%	1,03
Groot restafval	-244,695	-31,67%	-7,58

Figuur 7 Ingezamelde hoeveelheid afvalstromen per inwoner ten opzichte van 2018

Ten opzichte van 2018 is in figuur 7 per inwoner een reductie te zien van restafval van circa 26,8 kg. Reductie van deze stroom zorgt voor minder VANG kilo's. We zien dat er 22 kilo meer bioafval is ingezameld. In de lockdowns is er meer papier en karton ingezameld, maar er is een trend dat dit de laatste jaren afneemt door minder papiergebruik. Verder wordt glas beter gescheiden in de ondergrondse glascontainers

Op de milieustraat is in 2022, vergeleken met 2018, totaal minder afval (in tonnage) door inwoners gebracht. Wel zijn in 2020 en 2021 tijdens de corona-periodes meer deelstromen gebracht, toen de milieustraat een uitje was. De afvalstromen die vrijkomen bij bouw- en sloopwerkzaamheden door inwoners, zoals (geïmpregneerd) hout, gips, dakleer en overig bouw en sloop afval ten opzichte van 2018 toe. Deze toename is te relateren aan maatregel 3, alle milieustraatstromen gratis gesorteerd gebracht kunnen worden. Omdat de helft van het "overige bouwafval" verbrand wordt, wordt het aandeel van deze stroom voor het aantal VANG kilo's groter. Door betere scheiding van de verschillende deelstromen reduceert de hoeveelheid groot huishoudelijk ongesorteerd restafval. Omdat deze stroom volledig verbrand wordt zien we dat voor deze stroom het aantal VANG kilo's verminderd.

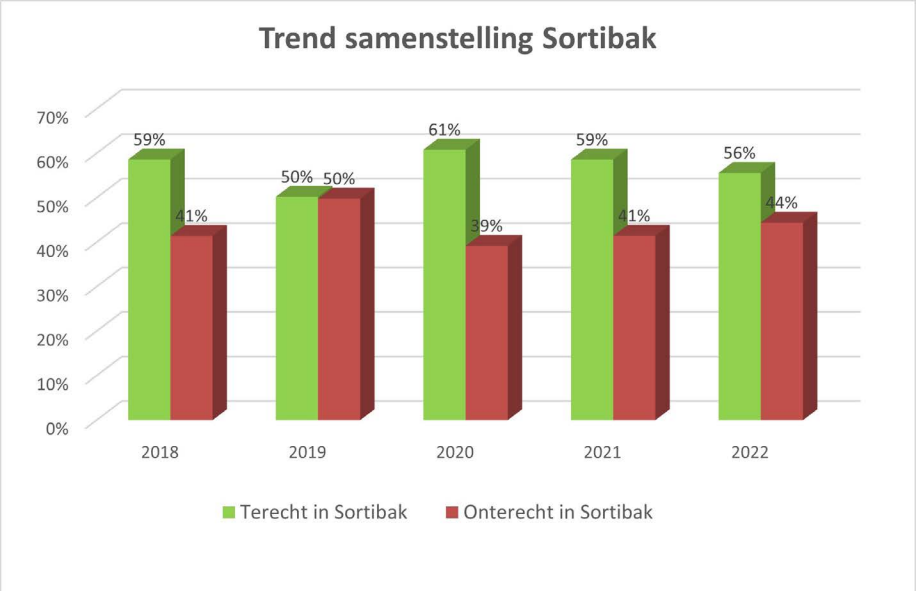
4.1.4 Sorteeranalyse 2022 huishoudelijk afval in de sortibak

Jaarlijks vindt in oktober een sorteeranalyse in de gemeente plaats van de inhoud van de sortibak, verspreid over drie delen van de gemeente (Hurdegaryp, Noardburgum, Wyns en omgeving). Tevens wordt een sorteeranalyse uitgevoerd van de inhoud van de ondergrondse restafvalcontainers.
Een sorteeranalyse is een momentopname rond hetzelfde moment in het jaar.
Over het algemeen zien we dat het huishoudelijk afval vanaf 2020 beter wordt gescheiden en er minder onjuiste afvalstromen in de sortibak zitten. Vooral aandeel het onterecht aanwezige bioafval is sterk gedaald in de sortibak. In onderstaande figuren 8, 9 en 10 is dit weergegeven. In onderstaande figuur 8 valt op dat in 2022 het aandeel milieustraatstromen in de sortibak groot was. Dit is een uitschieter. Het aandeel milieustraatstromen in de sortibak zat de afgelopen jaren op 6%.

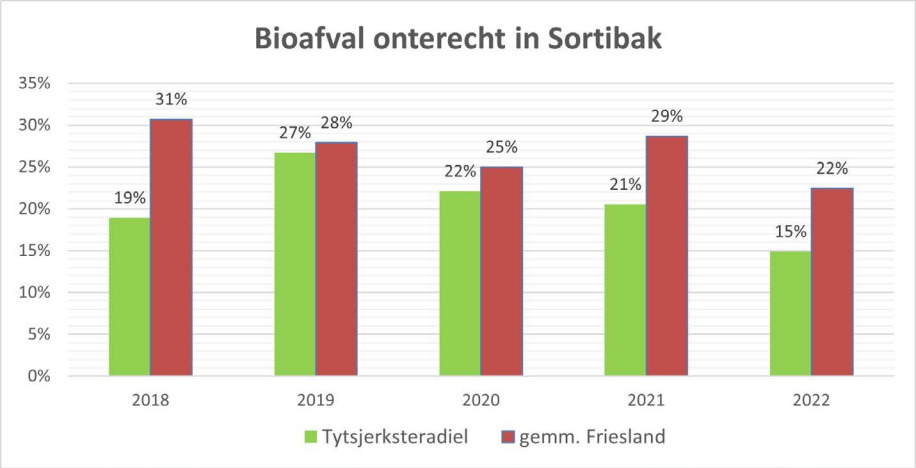

bron: Omrin sorteeranalyse Friesland 2022

Figuur 8 Sorteeranalyse 2022 inhoud sortibak gemiddeld in Friesland en gemeente Tytsjerksteradiel (bron: Omrin)

Figuur 9 Terechte kilo's / onterechte kilo's - inhoud sortibak - sorteeranalyse 2022

Figuur 10 Bioafval onterecht in sortibak - sorteeranalyse 2022

4.2 Service

4.2.1 Resumé peiljaar 2018

Het uitgevoerde gemeentelijke inwonersonderzoek van 2017 is de 0-situatie voor het Grondstoffenbeleidsplan. Volgens het inwonersonderzoek in 2017 was 75% van de inwoners tevreden met de afvalinzameling.

4.2.2 Tussenstand 2022

De algehele service van de afvalinzameling voor de verschillende te scheiden stromen is met het Grondstoffenbeleidsplan hoger geworden. Elk huishouden kan waardevolle grondstoffen zoals bioafval, oud papier en karton, textiel, glas, elektrische apparaten en klein chemisch afval (KCA), gemakkelijk gescheiden aanbieden. De service voor het aan- huis kunnen aanbieden van het huishoudelijk restafval (verpakkingsafval plastic, metalen en drankenkartons en overig restafval) is lager geworden. Er zijn alternatieven voor inwoners die

incidenteel of structureel niet uitkomen met de ruimte in hun sortibak.
De huidige inwonertevredenheid over gemeentelijke diensten is op dit moment niet bekend. Het bepalen van de beoordeling van de afvalinzameling zou een onderdeel kunnen zijn van een gemeente breed inwonersonderzoek. Vanuit de opgave vanuit duurzaamheid wordt aandacht besteed aan "Energieke Meitinkers", waar een groep inwoners actief mee kunnen denken over onderwerpen die inwoners raakt. Het onderwerp afval is, wanneer interesse bij de inwoners, hier onderdeel van.

4.2.3 Gebruik biobak

In de periode van 1 maart t/m 1 november zien we dat inwoners graag gebruik maken om hun biobak wekelijks aan te bieden. Dit zorgt voor een toename in het ingezamelde bioafval en minder bioafval in de sortibak.

4.2.4 Bezoekers milieustraat en composteerterrein

Na het verruimen van de openingstijden, uitbreiden van de brengmogelijkheid van KCA en het invoeren van het beperkt 0-tarief (maatregelen 1 t/m 3) zien we dat er veel meer gebruik wordt gemaakt van de milieustraat en composteerterrein.

Bezoekersaantal

Jaartal	Milieustraat	Composteerterrein
2018	24378	12894
2019	24741	13305
2020	42331	16630
2021	45738	13423
2022	45504	12220

Tabel 2: bezoekersaantal milieustraat

De bezoekersaantallen (tabel 2) op de milieustraat zijn bijna verdubbeld na 2020. De reden voor deze toename lijkt te relateren aan maatregel 1, het verruimen van de openingstijden. Na de coronaperiode is het bezoekersaantal in 2022 gelijk gebleven aan 2020 en 2021. Op het composteerterrein vlakt het aantal bezoekers na grote een toename in 2020 weer wat af tot het niveau van 2018. Een reden hiervoor is dat, in verband met vergunning technische redenen, er vanaf 2021 op het composteerterrein geen (paarden)mest meer gebracht mag worden.

4.2.5 Gebrachte zakken huishoudelijk afval op de milieustraat

We zien dat het afval steeds beter gesorteerd wordt aangeboden en in de verschillende afvalstromen op de milieustraat. De beheerder en medewerkers doet er alles aan om dit nóg verder te verbeteren.
Vanaf 1 januari 2021 ontvangen we zakken met huishoudelijk afval (wat in de sortibak hoort) op de milieustraat. Bezoekers weten de milieustraat te vinden en maken gebruik van de mogelijkheid om zakken met huishoudelijk afval op de milieustraat te brengen. Over het algemeen heeft een bezoeker maximaal twee zakjes huishoudelijk

afval bij zich. In combinatie wordt meestal ook ander afval gebracht. Er zijn geen waarnemingen dat er bezoekers zijn die structureel veel zakken inleveren. We zien dat er steeds minder zakken met huishoudelijk afval gebracht worden en is gestabiliseerd.
Omdat er vanaf 2021 een perscontainer voor huishoudelijk afval op de milieustraat staat is vanaf 2022 gekozen om ook klein huishoudelijk afval, wat anders in de container voor groot huishoudelijk afvalcontainer ging (en verbrand werd), in deze perscontainer te doen. Zo kan het materiaal mogelijk na nascheiding nog worden hergebruikt. Dit betekent een sterke daling van het totaal Groot huishoudelijk afval en direct het terugbrengen van de VANG-kilo's.

4.2.6 Dumpingen/ bijplaatsingen en zwerfafval

In 2021 en 2022 zagen we geen toename van dumpingen in de openbare ruimte. In een enkel geval is er een bijplaatsing van (een) zak(ken) met huishoudelijk afval. Deze zijn vergelijkbaar met 2020. Naast deze monitoring zijn we alert op signalen en waarnemingen over zwerfafval. Open deksels van sortibakken kunnen zorgen voor zwerfafval, maar ook hinder van ongedierte en stank ontstaat. Dit is onwenselijk.

4.2.7 Vragen, opmerkingen, meldingen en klachten van inwoners

Zoals aangegeven in de memo van januari 2022 merken we op dat na de zomervakantie 2021 vrijwel geen vragen of klachten over het afvalbeleid meer worden ontvangen.
Wat opvalt is dat er klachten ontstaan omdat sommige inwoners niet op tijd hun container aanbieden en de gemeente op een ander tijdstip komt dan men gewend was. In de (warme) zomerperiode komen wel eens klachten over stank of vragen over het voorkomen van maden binnen. Met de juiste tips proberen we persoonlijk te helpen het ontstaan van maden en stankoverlast te voorkomen.

4.3 Kosten

4.3.1 Verloop afvalstoffenheffing 2019 - 2022 en voorgenomen verloop 2023 - 2024

De afvalstoffenheffing, vergeleken met andere Friese gemeenten was in 2019 laag te noemen.
De afvalstoffenheffing is vanaf 2020 gestegen, na invoering van de maatregelen uit het Grondstoffenbeleidsplan. Zoals eerder eind 2019 gemeld uitgelegd aan de gemeenteraad waren de overheadkosten niet doorberekend in het Grondstoffenbeleidsplan. Ook heeft de raad destijds besloten dat de kwijtschelding per 2020 is verlegd van het sociaal domein naar de afvalstoffenheffing. Tenslotte waren er nog autonome ontwikkelingen en viel in 2020 de afvalstoffenheffing hoger uit dan vooraf begroot.
De belangrijkste ontwikkelingen de afgelopen jaren in relatie tot de financiën zijn:

- een gunstigere volumeontwikkeling van deelstromen dan begroot en gunstig prijseffect van grondstoffen waardoor er een hogere opbrengst of lagere verwerkingskosten zijn;
- een efficiënte uitvoering van maatregelen Grondstoffenbeleidsplan;
- een gunstig dividend Afvalsturing Friesland;

Onderstaand gaan we in op deze punten.

4.3.1.1 Gunstigere volumeontwikkeling van deelstromen dan begroot en gunstig prijseffect van grondstoffen

Op de milieustraat zien we dit de laatste jaren terug: wanneer inwoners het huishoudelijk afval vooraf goed scheiden geldt voor veel deelstromen dat dit geld oplevert door de hoge marktprijzen. Oud papier en karton is hierop een uitzondering. De lage marktprijzen in 2020 van €25,- per ton en hoge marktprijzen in 2021 van 170,- / ton zijn verleden tijd en zijn al geruime tijd à 70,- per ton.

4.3.1.2 Efficiënte uitvoering van maatregelen Grondstoffenbeleidsplan

De afgelopen jaren is efficiënt omgegaan met de uit te voeren werkzaamheden en is de gehele invoering van het GBP zelf met een klein aantal medewerkers gerealiseerd. Dit heeft een besparing van de kosten opgeleverd, terwijl er in het plan ook financiële ruimte was ingebouwd voor projectondersteuning. Het is echter wel goed om te realiseren dat medewerkers die ook zorg hebben voor een ander beleidsveld deze taak ernaast bleven uitvoeren en dat hier tijdens de invoering van het GBP geen vervanging voor is geweest. De invoering van het GBP is een zeer intensieve tijd geweest voor de betrokken medewerkers, inclusief de steeds aanwezige lockdowns en het vele verplicht thuiswerken (inclusief kinderen thuis). Dit heeft zijn weerslag gehad op deze medewerkers en andere beleidsterreinen waar zij zorg voor hebben. Vanaf 2022 worden er voor de andere beleidsterreinen (bodem en verlichting) meer kosten gemaakt voor inhuur van personeel of advies om deze verdere overbelasting te voorkomen en achterstallige werkzaamheden uit te voeren. Voor de verdere fase van het GBP gaan we hier bewuster mee om. Bovendien is het zo dat als dat goed werkt de kosten ook hier voor de baat uitgaan: de extra kosten op korte termijn worden op langere termijn weer terugverdiend door lagere restvolumes en betere kwaliteit deelstromen met waarde.

4.3.1.3 Gunstig dividend Afvalsturing Friesland

De afgelopen jaren zijn er dividenduitkeringen van Afvalsturing Friesland. Omrin maakt vooral door de hoge energieopbrengst hoge winsten. Ook zijn de marktprijzen hoog voor herwonnen grondstoffen uit de sorteer- en bewerkingsinstallatie (SBI, ofwel nascheidingsinstallatie), scheidingsinstallatie en kunststoffen sorteerinstallatie (KSI). Omrin rekent daarom over 2023 een eenmalige korting van € 10,- per aangeleverde ton te verwerken fijn huishoudelijk restafval aan de SBI bij Omrin in Aldehaske.

In tabel 3 zien we dat de voorziening jaarlijks groeit.. Eind 2022 is door de raad besloten om een deel van de opgebouwde voorziening terug te laten vloeien om de afvalstoffenheffing voor alle inwoners lager te laten uitkomen. In 2022 is € 149.000,- gebruikt uit de voorziening om een korting door te voeren in de afvalstoffenheffing van 2023. We stellen voor om vanaf 2024 structureel € 182.000,- terug te laten vloeien om de afvalstoffenheffing vanaf 2024 te verlagen en zal bij een nul afvalresultaat leiden tot een jaarlijks lagere voorziening. Door de korting over meerdere jaren uit te smeren voorkomen we grote schommelingen in afvalstoffenheffing. De uitwerking hiervan vindt plaats in de begroting 2024 en verder.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
een persoonshuishouden	€ 198,00	€ 205,20	€ 204,00	€ 193,80		
meer persoonshuishouden	€ 283,20	€ 292,80	€ 291,60	€ 277,20		
geld in de voorziening (einde jaar)	198000	503000	694000	545000	363000	181000
teruggeven en inzetten voor korting ASH	0	0	0	149000	182000	182000

Tabel 3 verloop afvalstoffenheffing (ASH) en stand voorziening

De raad en college hebben in de uitvoerings- en coalitieprogramma's aangegeven ambitie te tonen voor het realiseren van een nieuwe en grotere milieustraat. Ook is er vanuit de afvalinzameling vervanging van de tractie nodig. Daarom is het verstandig voldoende geld in de voorziening te hebben, om zo de ASH te kunnen temperen wanneer er grote uitgaves zijn.
Vergeleken met andere Friese gemeenten betalen de inwoners in Tytsjerksteradiel een vergelijkbare tot lage ASH.

In bijlage 1 is de vergelijking van de afvalstoffenheffing met andere gemeenten opgenomen.

5. 5 Ontwikkelingen Landelijk - Regionaal

In dit hoofdstuk is er aandacht voor de landelijke en regionale ontwikkelingen die van invloed zijn op onze afvalinzameling, zoals we dit hebben vastgesteld in het Grondstoffenbeleidsplan. Deze landelijke ontwikkelingen gaan over de veranderende inzichten van het uitvoeringsprogramma Van Afval Naar Grondstof (VANG) en de sterkere rol van de producenten(verantwoordelijkheid). De regionale ontwikkelingen gaan over hoe de Friese gemeenten in beweging zijn/komen om de VANG-doelstellingen te halen.

5.1 Welke ontwikkelingen zijn van invloed op onze afvalinzameling?

5.1.1 Landelijke ontwikkelingen

Na de invoering van het GBP zijn er een aantal ontwikkelingen gaande waar we hierop ingaan:

- Nieuwe uitvoeringsprogramma VANG HHA 2021-2025
- Schaarste aan grondstoffen en trend marktprijzen
- Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV's)
- Statiegeld op flesjes en blikjes (2023) en gevolgen voor de hoeveelheden restafval

5.1.1.1 Nieuwe uitvoeringsprogramma VANG HHA 2021-2025

Het nieuwe uitvoeringsprogramma VANG HHA 2021-2025 is verschenen, met een nieuwe aangescherpte focus op het eerdere uitvoeringsprogramma.

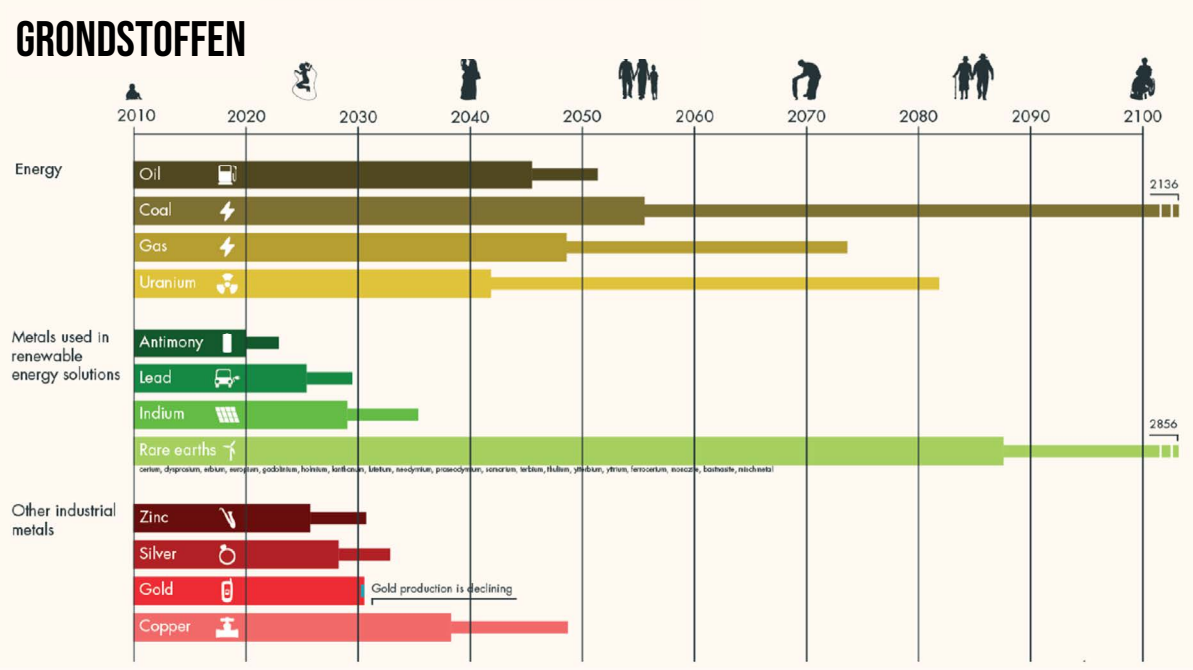
Om tot nog betere recycling te komen heeft het programma twee speerpunten:

- De focus blijft liggen op het nog beter scheiden van huishoudelijk restafval;
- Het verbeteren van de kwaliteit van ingezamelde deelstromen. Daarnaast kijkt het programma ook naar mogelijkheden om de hoeveelheid afval te beperken door waar mogelijk in te zetten op preventie. Bron: www.nvrd.nl.

Daarnaast zijn nieuwe recycledoelstellingen door de EU vastgesteld.
In 2025 moet 55% van het huishoudelijk (of eigenlijk stedelijk) afval worden gerecycled. Dit betekent dat er ook gekeken wordt naar daadwerkelijke recycling in plaats van de hoeveelheid gescheiden inzameling. De nieuwe doelstellingen betekent een verbreding van de focus van kwantiteit naar kwaliteit van gescheiden grondstoffen. Want: hoe schoner de gescheiden grondstoffen, hoe meer er daadwerkelijk kan worden gerecycled. En hoe dichter we bij een circulaire economie komen.
De doelstelling 30 kilo per inwoner verbrand in 2025 is in het uitvoeringsprogramma geen harde doelstelling meer. Dit is een verschuiving van wat eerder is vastgelegd.

5.1.1.2 Schaarste aan grondstoffen en trend marktprijzen

De vraag naar grondstoffen neemt wereldwijd toe. Door de sterke groei van de vraag naar natuurlijke hulpbronnen neemt de dynamiek tussen vraag en aanbod toe. De winning van sommige grondstoffen wordt moeilijker door uitputting van relatief makkelijk toegankelijke reserves of concentratie in een beperkt aantal landen. Dat kan leiden tot stijgende prijzen. De toenemende consumptie van grondstoffen leidt ook tot een zeer hoge druk op onze leefomgeving. Uitstoot van broeikasgassen, vervuiling van watersystemen en de afvalproblematiek zetten onze planeet onder druk en vormen een bedreiging voor de leefomgeving van toekomstige generaties. In figuur 11 zien we de voorraad uitgezet in de tijd aan grondstoffen wereldwijd.

Figuur 11 Voorraad Grondstoffen wereldwijd. bron: presentatie Circulair Friesland

Maatregelen voor een circulair Nederland

Er zijn vier factoren waarmee het kabinet de Nederlandse economie zo snel mogelijk circulair wil maken:

1. Grondstoffengebruik verminderen

We hoeven minder grondstoffen te gebruiken als we minder producten kopen, deze delen of ze efficiënter produceren.

2. Grondstoffen vervangen

Als er nieuwe grondstoffen nodig zijn, moeten we zoveel mogelijk duurzaam geproduceerde, hernieuwbare en beschikbare grondstoffen gebruiken. Zoals biomassa: een grondstof uit planten, bomen en voedselresten. Dit maakt Nederland minder afhankelijk van fossiele grondstoffen en het is beter voor het milieu.

3. Levensduur verlengen

We kunnen producten en onderdelen langer en intensiever gebruiken. Bijvoorbeeld door ze te hergebruiken en te repareren. Zo zijn er minder vaak nieuwe grondstoffen nodig voor nieuwe producten.

4. Hoogwaardige verwerking

We kunnen materialen en grondstoffen recyclen zodat er nieuwe producten van worden gemaakt. Zo hoeven we minder afval te storten of te verbranden. En ontstaat er een groter aanbod van duurzame grondstoffen.
Voor elk van deze vier manieren van grondstoffengebruik staan maatregelen in het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030. In dat programma zijn ook maatregelen voor specifieke productgroepen te vinden, zoals meubels en woningen. Ook staan er ondersteunende maatregelen in voor bijvoorbeeld het onderwijs, circulair inkopen of circulair ondernemen. (Bron PwC).

5.1.1.3 Uitgebreide producente Verantwoordelijkheid (UPV's)

UPV betekent dat producenten (importeurs daarbij inbegrepen) financieel en vaak ook organisatorisch verantwoordelijk worden en zijn voor het afvalbeheer van de producten die door hen in de handel worden gebracht. Zij zijn verantwoordelijk voor de recycling van een vastgesteld percentage van de hoeveelheid op de markt gebrachte verpakkingen per materiaalsoort. Voor diverse stromen worden nu afspraken gemaakt voor verschillende UPV's. Voor een aantal stromen, zoals matrassen, betekent dit dat we als gemeente vanaf 2023 vergoeding krijgen voor deze stroom, in plaats van we dit als dure stroom moesten afvoeren naar een erkende verwerker. Voor de volgende stromen is er al een UPV : PMD's, papier en karton (deels), Glas (deels), elektrische apparaten, Batterijen en accu's, Vlakglas (vrijwillig), matrassen (vrijwillig) en autobanden (deels). Zeker is dat er nog UPV's volgen voor Textiel, Luiers, zwerfafval (deels UPV en Singel Use Plastics (SUP)). Verder is men landelijk nog aan het onderzoeken of een UPV wenselijk is voor vloerbedekking, zitmeubulair en medicijnen.

Het is nog onbekend wat alle UPV's gaan betekenen voor de algehele afvalinzameling. Of de producenten zelf inzamelstructuren gaan opzetten of dat ze de bestaande infrastructuur van de gemeente gaan gebruiken.
De NVRD en VNG zijn hier partners in om de belangen van de gemeenten te laten horen en deze worden meegenomen. Deze ontwikkelingen volgen we op de voet. Van belang is dat de producenten niet alleen de krenten uit de pap halen en de gemeenten met de (restjes = kosten) achterblijven.

5.1.1.4 Statiegeld op kleine PET-flesjes en op blikjes

*B*edrijven die verpakkingen op de markt brengen, betalen hiervoor een bijdrage aan het Afvalfonds Verpakkingen. Hieruit worden de kosten voor inzameling en recycling betaald. Ook betalen bedrijven mee aan het opruimen van zwerfafval.
Op 1 juli 2021 is statiegeld op kleine PET-flesjes ingevoerd en onlangs op 1 april jl. ook op blikjes.
Het doel is het terugdringen van verpakkingen in het zwerfafval. Het blijkt dat het invoeren van statiegeld op kleine PET-flesjes werkt en nog weinig flesjes in het zwerfafval worden teruggevonden. Daarom is er nu ook statiegeld op blikjes ingevoerd.
Eerder kwam de gehele stroom flesjes en blikjes in de sortibak terecht. Met nascheiding werden de materialen teruggewonnen om als grondstof te dienen voor nieuwe producten. Statiegeld op flesjes en blikjes (2023) betekent een kleine tempering in de hoeveelheid te verwerken restafval.

5.1.2 Regionale ontwikkelingen

Veel Friese gemeenten zijn aan de slag om de VANG doelstellingen te halen:

- Heerenveen heeft vanaf 2019 Diftar+, is daarnaast met Omrin bezig met het opzetten van een Ambachtcentrum. Het doel is om in 2050 alle materialen en grondstoffen in de kringloop te houden. Daarom wordt de milieustraat getransformeerd tot een circulair ambachtscentrum met ruimte voor een demontagehal, kringloopcentrum, ambachtscentra voor ondernemers etc.
- Gemeente Ooststellingwerf en gemeente Opsterland is 2019,2020 overgegaan naar Diftar+
- Gemeente Leeuwarden is 1 januari 2023 gestart met Diftar +.
- Gemeente De Fryske Marren heeft april 2022 een aantal extra maatregelen ingevoerd, aanvullend met een informatiecampagne over afvalscheiding. In maart 2023 besloot de raad om de informatiecampagne met een jaar te verlengen. In 2024 wordt de campagne geëvalueerd en wordt opnieuw gekeken om een nieuwe wijze van afvalinzameling in te voeren. De optie van het legen van de sortibak 1x in de 3 weken is hier dan een optie.

Door Omrin wordt aangegeven dat we met de nascheidingsinstallatie op 41% scheiding zitten, het doel van de strategie 2021-2024 is om 53% te halen en dat in de toekomst geoptimaliseerd kan worden naar 60% scheiding. De landelijke en regionale ontwikkelingen hebben op dit moment geen grote invloed op ons Grondstoffenbeleidsplan 2020-2025. De nadruk lag en ligt op het optimaal scheiden van afval met een hoge kwaliteit (weinig afkeur). In lijn met het coalitieprogramma en raadsprogramma gaan we aan de slag met een nieuwe en grotere toekomstbestendige milieustraat. In de loop van 2023 volgt een plan van aanpak.

6. Welke stappen zetten we in 2023, 2024 en 2025

In dit hoofdstuk geven we aan welke stappen we nog zetten binnen het Grondstoffenbeleidsplan 2020-2025. En gaan we in op de vragen die we hebben opgenomen in de planning van het GBP voor de tussenevaluatie. Ten slotte delen we de ideeën van nieuwe maatregelen die we oppakken voor het einde van de vastgestelde periode.

6.1 Halen we de voorgestelde planning uit het Grondstoffenbeleidsplan?

De antwoorden op de volgende vragen geven een goed beeld in hoeverre we de planning gaan halen.

- Gaan we de VANG-kilo's halen?
- Blijven we ons fijn huishoudelijk afval nascheiden?
- Is een volgende vorm van afvalinzameling wenselijk, zoals Diftar + (betalen per kilo restafval)?

6.1.1 Gaan we de VANG-kilo's halen?

Ten opzichte van 2018 en ten opzichte van andere Friese gemeenten hebben we een grote stap gemaakt in het terugdringen van kilo's verbrand huishoudelijk afval. Ondanks dat we de meeste maatregelen al hebben uitgevoerd, zitten we niet stil. We zijn namelijk nog niet waar we willen zijn. , het behalen van de VANG-doelstellingen om vervolgens te komen in een circulaire economie.
Om in 2025 de VANG-doelstellingen te halen is er nog veel werk te doen. En hoe dichter we bij de VANG-doelstellingen komen, hoe lastiger het is om het uiteindelijke resultaat te halen en te behouden. Dit betekent dat wanneer wij met hetzelfde beleid niet tot de VANG-doelstelling halen er extra inspanning nodig is.
Als gemeente zijn we ook afhankelijk van regelgeving hoe producten geproduceerd worden, afspraken tussen overheid en producenten, inkoop en scheidingsgedrag van inwoners en de technische mogelijkheden van het scheiden, verwerken en recyclen van producten.
Door vervolgstappen te blijven zetten proberen we op de plek te komen die we voor ogen hebben. In 2025 weten we wat we uiteindelijk hebben bereikt.

6.1.2 Blijven we ons fijn huishoudelijk afval nascheiden?

Er is geen aanleiding om de huidige wijze, waarbij we het Plastic, metalen en drankenkartons (PMD) laten nascheiden in de sorteer- en bewerkingsinstallatie in Aldehaske, te veranderen. De resultaten van nascheiding ten opzichte van bronscheiding zijn goed te noemen. Daarnaast geeft Omrin aan dat er nog mogelijkheden zijn om het scheidingsresultaat van de nascheidingsinstallatie verder te optimaliseren.

6.1.3 Is een volgende vorm van afvalinzameling wenselijk, zoals Diftar + (betalen per kilo restafval)?

Bovenstaande geldt ook voor de wijze van afvalinzameling. Frequentie gestuurd scheiden heeft goede tussenresultaten en geeft vergelijkbare resultaten als Diftar +. Onze inwoners zijn inmiddels gewend aan Frequentie gestuurd scheiden. Het is in de uitvoering ook goedkoper dan het invoeren van Diftar+ waarbij er dan naast technische aanpassingen aan de inzamelauto's ook een uitgebreide afvaladministratie worden opgezet. Omdat we met de huidige manier van inzamelen nog diverse mogelijkheden zien die een de vermindering van de VANG-kilo's kunnen opleveren, zien wij op dit moment geen reden om de afvalinzamelingswijze te veranderen.

6.2 Vooruitblik t/m 2025 en de (nog) te nemen stappen

6.2.1 Ideeën voor nieuwe maatregelen komende periode.

De komende periode willen we op een nieuwe, en volgens ons doeltreffendere manier, aan de slag om de bewustwording bij inwoners te vergroten ten aanzien van afvalscheiding, kwaliteit van afvalstromen en afvalpreventie. Dit willen bereiken door dichter bij de inwoner te komen en fysiek te ontmoeten.

In tabel 3 staan de nieuwe maatregelen weergegeven.

		Ideëen aanvullende maatregelen 2022-2025	Realisatie
Stimuleren bewustwording afvalscheiding en aanbieden container	20	Inwoners persoonlijke brieven versturen o.a.: alleen juist afval in biobak, sortibak, container met gesloten deksel aanbieden.	**2023, 2024**
Dichter bij de inwoner komen	21	Zero waste tour samen met andere gemeenten organiseren en betrekken in de campagne Samen Halen we alles eruit	**2023, 2024**
	22	Rondleidingen nascheidingsinstallatie Omrin en de gemeentelijke milieustraat organiseren. Actief onder de aandacht brengen bij inwoners, dorpsbelangen en scholen.	**2023, 2024**
	23	Onderzoeken of we informatiepakketten Afval aan nieuwe inwoners kunnen gaan verstrekken	**2023, 2024**
Stimuleren afvalpreventie : naar meer "voorkomen" van afval	24	Onderzoeken hoe we het gebruik van wasbare luiers kunnen stimuleren	**2023, 2024**
	25	Onderzoeken hoe we ongeadresseerd drukwerk kunnen beperken	**2023, 2024**
	26	het inzetten op meer hergebruik van oude spullen, herbruikbare spullen naar kringloopwinkels	**2023, 2024**

Tabel 3 Nieuwe maatregelen resterende periode Grondstoffenbeleidsplan

De meeste maatregelen zijn kostenneutraal. In de kadernota van 2024 wordt budget gevraagd om maatregel 20 structureel vorm te geven.

In de voorgaande raadsmemo (kenmerk Z2019-11386/S2021-29962, d.d. 16 december 2021) hebben we aangegeven, als aanvulling op de huidige maatregelen, dat huishoudens die ook na de driewekelijkse inzameling nog onjuiste afvalstromen in de sortibak doen gericht een brief thuis gestuurd krijgen met scheidingstips en een juist handelingsperspectief. Tijdens de inzameling wordt met behulp van foto's geregistreerd welk afval wordt ingezameld. Wanneer er "onjuist afval" in een container zit wordt dit geregistreerd als "onjuist afval".
Om te kijken welk effect een brief op inwoners heeft zijn we voor de zomer 2022 gestart met een proef over onjuiste afvalstromen in de biobak. Van deze stroom is het duidelijk dat in de biobak alleen van nature afbreekbare afvalstromen horen.

Een tiental waarvan meerdere keren onjuist afval is geconstateerd hebben inmiddels een persoonlijke brief ontvangen. Deze brief heeft een positieve insteek en geeft een duidelijk handelingsperspectief. We zien bij deze adressen in de meeste gevallen direct een kwaliteitsverbetering van bioafval. Ook merken we dat een klein deel van de inwoners contact opnemen na het ontvangen van de brief. Dit is een belangrijk gegeven voor de te reserveren tijd van de klantvraagafhandeling en de inzet van medewerkers.
Op basis van deze proef willen we dit verder uitbreiden en zullen meerdere adressen een brief ontvangen. We verwachten hiermee dat we een nog grotere kwaliteitsverbetering zullen realiseren voor het bioafval.
Ook gaan we deze werkwijze uitrollen voor het vergroten van de bewustwording van de inhoud van de sortibak en de wijze hoe men de container aanbiedt. Adressen waarvan meerdere keren onjuist afval is geconstateerd zullen dan een persoonlijke brief ontvangen. Ook adressen van kleine huishoudens zullen een brief ontvangen met tips over afvalpreventie wanneer deze met deksel omhoog worden aangeboden.
Wanneer containers hun gedrag niet aanpassen en onjuiste afvalstromen in de container blijven doen kunnen zij worden bezocht door een BOA.

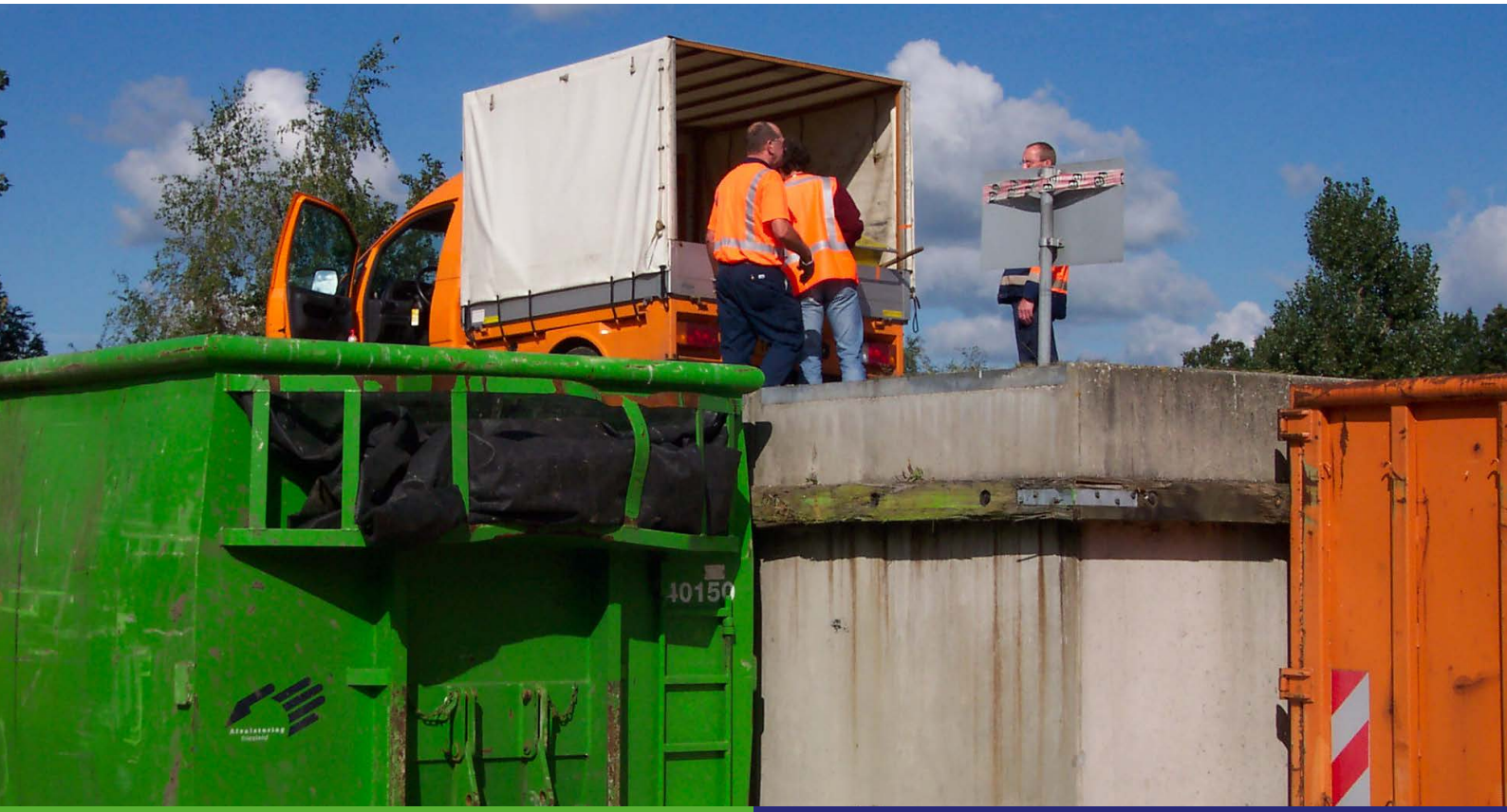
De volgende samenvatting van de tekst is opgenomen in de kadernota voor maatregel 20:
"Bij het aanbieden van de minicontainers zien we dat er nog beter gescheiden kan worden. Dit zijn inwoners die denken dat ze hun afval heel goed scheiden, maar waarbij wij zien dat het beter kan en moet. Met de informatie die we hebben vanuit de inzameling willen we inwoners persoonlijk benaderen om zo betere afvalscheiding te realiseren. Een integrale aanpak, ook in samenwerking met andere afdelingen zoals sociaal domein. Een persoonlijke benadering zorgt voor een kleinere afstand tussen inwoner en gemeente en een effectiever resultaat. Deze nieuwe werkzaamheden bestaan uit o.a. het versturen van brieven, het voeren van telefoongesprekken met deze inwoners en op verzoek van inwoners bij hen langsgaan.
Wij stellen voor om de activiteiten gericht op het halen van de VANG doelstellingen verder te intensiveren zoals hiervoor beschreven. Dat is een nieuwe taak en brengt met zich mee dat er structureel additioneel een bedrag van 21.800, - euro nodig is voor het uitvoeren ervan."

6.2.2 Uitwerking coalitie- en raadsuitvoeringsprogramma

Maatregel 5 "toekomstig bestendige milieustraat en composteerterrein" wordt apart vanuit het coalitie- en raadsuitvoeringsprogramma opgepakt en aan de raad aangeboden. Een milieustraat inclusief ambachtcentrum kan nog substantiële kilo's direct hergebruik opleveren en daarmee een verdere vermindering van de VANG kilo's.

6.2.3 Evaluatie 2025

In 2025 volgt een totale evaluatie van het Grondstoffenbeleidsplan, waarbij alle facetten opnieuw tegen het licht houden, inclusief nieuwe maatregelen. Onderdeel hiervan is het betrekken van inwoners, de klankbordgroep nieuw leven in te blazen en meenemen in het initiatief "Energieke meitinkers".

Bijlage 1

In bijlage 1, tabel 1 wordt de afvalstoffenheffing van de Friese gemeenten weergegeven. In tabel 2 wordt de Afvalstoffenheffing, inzamelingfrequentie en tarieven milieustraat aantal Friese gemeenten 2023 weergegeven.

Gegevens gemeenten 2023

© COELO, Groningen

Provinciecode	Gemeente code	Gemeentenaam	Afvalstoffenheffing Eénpersoonshuishouden	Mutatie Eénpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden	Mutatie Meerpersoonshuish
			euro	%	euro	%
2	0059	Achtkarspelen	264	2,7	377	2,7
2	0060	Ameland	175	3,0	229	3,0
2	1891	Dantumadiel	205	-6,9	256	-6,9
2	1940	De Fryske Marren	223	1,8	286	1,4
2	0072	Harlingen	213	6,8	316	13,7
2	0074	Heerenveen	206	-5,5	267	-4,3
2	0080	Leeuwarden	208	-10,5	320	-8,1
2	1970	Noardeast-Fryslân	195	-5,4	278	-5,4
2	0085	Ooststellingwerf	170	-13,0	236	-9,8
2	0086	Opsterland	201	-9,4	244	-7,9
2	0088	Schiermonnikoog	253	0,8	330	0,9
2	0090	Smallingerland	235	0,0	277	0,0
2	1900	Súdwest Fryslân	225	0,0	270	0,0
2	0093	Terschelling	216	0,0	216	0,0
2	0737	Tytsjerksteradiel	194	-5,0	277	-4,9
2	0096	Vlieland	255	3,2	340	3,3
2	1949	Waadhoeke	251	6,4	314	6,4
2	0098	Weststellingwerf	193	0,0	290	0,0

Bijlage- tabel 1 Vergelijking afvalstoffenheffing Friese gemeenten

Inzameling en heffing bij andere gemeenten jaar 2023	De Fryske Marren	Heerenveen	Súdwest Fryslân	Smallingerland	Tytsjerksteradiel	Leeuwarden	Noordoostpolder	Achtkarspelen
Tariefsdifferentiatie afvalstoffenheffing:	**volume**	**gewicht & lediging**	**een/meerpersoons**	**een/meerpersoons**	**een/meerpersoons**	**gewicht & lediging**	**per lediging**	**een/meerpersoons**
eenpersoonshuishouden		€ 236,00	€ 225,24	€ 235,00	€ 193,80	€ 191,22	€ 253,00	€ 263,64
meerpersoonshuishouden		€ 293,00	€ 269,64	€ 277,00	€ 277,20	€ 286,83	€ 263,00	€ 376,56
geen hoofdverblijf/ recreatiewoning			€ 225,24			€ 143,41		
extra restafvalcontainer 240L			€ 196,56	€ 173,00	€ 150,00	€ 125,64	€ 86,68	€ 187,00
extra biobak (GFT)	€ 67,00				€ 50,00	€ 0,00		€ 187,00
extra papierbak (blauwe deksel)	€ 0,00				€ 50,00	€ 7,44		
vast bedrag		€ 146,00						
variabel gedeelte								
per lediging restafval		€ 1,00				€ 1,00	€ 15,11	
per kg restafval		€ 0,35				€ 0,09		
verzamelcontainer per zak 40L		€ 2,10				€ 0,73	€ 3,78	
restafval 180 L	€ 223,00							
restafval 240 L	€ 286,00							
ondergronds/verzamelcontainer	€ 223,00			€ 235,00				
recreatiewoning	€ 223,00							
Inzamelfrequentie:								
Inzameling Restafval per	2 weken	2 weken	2 weken	4 weken	3 weken	2 weken		
PMD in restafval (nascheiding Omrin)	2 weken	2 weken	2 weken		3 weken	2 weken		
PMD apart (voorscheiding)				zakken / per 2 weken				
Grof afval op milieustraat:								
	Gratis voor huisvuil Bouwafval	Huisvuil & Bouwafval afhankelijk van laadopp.	Huisvuil & Bouwafval 12 keer per jaar met max. 2 m3 per bezoek gratis daarna per 0,5 m3	Huisvuil & Bouwafval Gratis voor gesorteerd afval Betaald voor ongesorteerd afval	Huisvuil & Bouwafval Gratis voor gesorteerd afval Betaald voor ongesorteerd afval	Gratis voor huisvuil Bouwafval betaald	Huisvuil & Bouwafval 1e en 2e bezoek gratis	Gratis voor huisvuil Bouwafval betaald
Auto	€ 5,00	€ 9,00			€ 5,00	€ 6,00		€ 5,00
Auto met aanhanger	€ 15,00	€ 22,50			€ 12,00	€ 15,00	3e t/m 5e bezoek € 6,50	€ 12,00
Bestelbus	€ 15,00	€ 27,00					6e t/m 10e bezoek € 20,-	
Bestelbus met aanhanger	€ 30,00	€ 36,00					daarna € 50,- per bezoek	
Auto met grote aanhanger		€ 36,00			€ 35,00	€ 40,00		€ 35,00
per 0,5 m3			€ 23,00					

Bijlage- tabel 2 Afvalstoffenheffing, inzamelingfrequentie en tarieven milieustraat aantal Friese gemeenten 2023